

25. **A mai szám ára 200 korona.**

DEBRECZENI FÜGGETLEN UJSÁG

Vasárnap 1923 augusztus hó 26. **Felelős szerkesztő: Dr. Hegedűs Loránt.**
Szerkesztőség: Piac-utca 34. szám.
Telefon: 10-20, éjjel: 18. Kladohívatai: Piac-utca 49. Telefon: 18. szám.
ARA: 100 KORONA
Kiadó: Hegedűs és Sándor Irodalmi és nyomdai részvénytársaság.
Az előfizetés ára: havonta 2400 korona, külföldre 4800 korona.
Debreczen. XXI. évi. 192. szám.

Módosítani!

Addig sürgettük a drágaság elleni intézkedéseket mindnyájan, akik az árak állandó emelkedése és szökkenései által reánk nehezdedt terhek alatt nyögünk, amíg csakugyan megérkezett egy intézkedés az árdragítás letörésére kiadott rendelet formájában. Azonban a rendelet egyetlen eredménye eddig a kereskedők egyöntetű feljajdulása volt. A jogosságot ettől a feljajdulástól, az elkésredés tiltakozó kiáltásától aligha tagadhatják meg még azok is, akik merveken kereskedelem-ellenes politikától remélik az ország boldogulását, azok pedig, akik Magyarország talpraállításának egyik feltételének a minden jogos érdeket összeegyeztető gazdasági politikát tekintik, a kereskedők oldalára állanak abban a harcban, amely közöttük és az igazságügyminiszter között megindult.

Mert a kereskedőknek még mindig van egy megdöntötlen érvük a drákói rendszabályok ellen. Az, hogy a kormány adós maradt annak pozitív meghatározásával, hogy mit szabad kérni a kereskedőnek árujáért, mennyi lehet az a polgári haszon, amelyet a rendelet nem büntet és főleg, hogy mi az utánpótlási ár? Így igaz van a kereskedőnek, ha feljajdul a rendelet ellen, amely csak két feltétel között enged választást; vagy kiteszi magát annak, hogy becsületében tönkretegyék, vagy enged, hogy kiürítsék raktárát, anélkül, hogy kiáltása volna utánpótlásra és tönkregegy anyagilag. Így emberileg megérthető ha a kereskedők arról beszélnek, mint utolsó évről, hogy becsukják üzleteiket.

Mi nem hisszük, hogy idáig fainul a dolog; ennél nagyobb veszélyt látunk. Mi, akik a szabadforgalom háboru alatti korlátozásainál a magunk bőrén tapasztaltuk, hogy mit jelent a lánckereskedelem felburjánzása, attól félünk, hogy a rendelet — lehetetlenné téve a legális kereskedelemnek az utánpótlást — ismét fölvirágoztatja majd a lánckereskedelmet. A lánckereskedelem pedig valóssággal szárnyakat ad a drágaságnak s így a rendelet, amelyet a drágaság letörésére adtak ki, végeredményében a drágaság hallatlan fokozására s a legális kereskedelem teljesen céltalan tönkretételére vezethet.

Igy nagyon szomorúak a perspektívák, amelyekre a rendelet érvénybentartása esetén kilátást enged. Am ez egyáltalán igazságtalor is. Az igazságügyminiszter kijelentette, hogy, ha azt látná, hogy a rendelet igazságtalanságokra vezet, úgy enged merev álláspontjából. Lehetet-

len, hogy emnyi baljóslatu kilátás meg ne ingassa ezt az álláspontot s el ne iuttassa az igazságügyminisztert a kereskedők és nem kereskedők számára egyedül üdvös, az igazi cél érdekében egyedül helves elhatározáshoz: a rendelet megváltoztatásához.

Gömbös pártbontásra csábit

A liberálisok meghiusították a fajvédők kormánybuktatási tervét

Budapesti tudósítónk jelenti: A nyári ülésszak hátralévő idejére a *fajvédő csoport részéről újabb s az eddigieknél is vehemensebb támadást várnak a kormány ellen.* Mint ismeretes, a nemzetgyűlésnek még a nagy szünet előtt le kell tárgyalnia az építkezési javaslat részleteit, továbbá a közalkalmazottak létszámcsökkentéséről szóló javaslatot, ezenkívül pedig foglalkozni kell Lendvai István mentelmi ügyével, — mindezek igen hálás alkalmak a fajvédőknek a kormány ellen megkezdett offenzívájuk folytatására.

A fajvédő csoport nagyon haragszik azért a *kudarccért*, mely a legutóbbi ülésen érte az építkezési javaslat általános vitája után megejtett szavazásnál. — Csak most jutott köztudomásra, hogy *Gömbösök névszerinti szavazást akartak kérni*, mert arra számítottak, hogy a miniszterelnök távollétében meg tudják bontani az egységespárt fegyelmét. Számításuk az volt, hogy rábíriák a kormánypárt egy részét a szavazástól való tartózkodásra és így a liberális ellenzékkel és a szociáldemokratákkal együtt többségben lesznek és *leszavazhatják a kormányt*. Ez a számításuk azonban *kudarcot vallott*, mert a liberális ellenzék nem ugrott be nekik, hanem *Vázsonyi és Rassay* álláspontját tette magáévá, akik azzal érveltek, hogy *nem szabad a liberálisoknak segédkezet nyújtani a fajvédők taktikája számára*. Ezt a csorbát mindenáron kikarikarizálni a Gömbös—Friedrich—Eckhardt csoport és tovább dolgozik az egységespárt megbontásán egy a parlamentben, mint a sajtóban, mert nagyon bizik abban, hogy a miniszterelnök távollétében hiányzik az az abszolút tekintély, aki feltétlenül fegyelmet tud tartani az egységespártban.

A meginduló ostromnak bejelentése: *Gömbös Gyula vezércikke a „Szózat” ma reggeli számában.* Gömbös megkérdézi a

kormánypárti képviselőktől: nem teszik-e magukévá a fajvédő blokk deklarációjában foglalt kifogásokat és ha igen, lelkiismeretük nem parancsolja-e nekik az aktivitást, vagyis a fellépést a kormány egyes tagjai és intézkedései ellen? A kormánypárt tagjai — Gömbös szerint — szinte valami különös szuggesztívó alatt állanak, amely több meggyőződésük ellenére tehetetlenségre kárhoztatja őket. Cikkének az a konkluzója, hogy az egységespárt, amely lelkileg már régen nem egységes, csak akkor nyeri vissza újból egysé-

gét, amikor a politikai lelkiismeret álmatlan éjszakákat okozva kikényszeríti majd a döntést.

Gömbös vezércikke — ez határozottan megállapítható — nem fogja elérni az egységespártban azt a hatást, amelyre törekedett, bármennyire kiélezte is a képviselők lelkiismeretére való appellálást és bár tagadhatatlan, hogy a miniszterelnök jelenléte minden kétséget eloszlatna a párt magatartása felől, mégsem lehet reménye Gömbösnek arra, hogy akár a sajtóban, akár a bizalmas tanácskozások után részt iuthetne az egységespárt soraiban. A kormánypárton azt mondják, hogy a párt egysége már Gömbösök kiválása idején kiállotta a próbát és megtörténhetik ugyan, hogy *egyes képviselők*, akik érzelmi közössége Gömbösök közismert, *még az őszi szünet előtt kilépnek a pártból*, de ez a szám egyáltalában nem lesz jelentékeny és különösen *nem lehet akkora, hogy az egységespártnak domináns pozícióját a legcsekélyebb mértékben érintené.*

A kereskedők nagygyűlésen tiltakoztak az új uzsorabirósági rendelet ellen

Budapest, aug. 25. Ma délben impozáns nagygyűlést tartott az *OMKE* az uzsorabirósági rendelet ügyében a Fakeskedelmi Csarnokban, amely zsúfolásig megtelt a kereskedőtársadalom képviselőivel.

A gyűlést *Vértes* Emil elnök nyitotta meg. Üdvözölte az igazságügyminiszter kiküldöttét, *Izsáky Gyula* királyi ügyész és köszöntet fejezte ki azoknak a nemzetgyűlési képviselőknek, köztük különösen *Vázsonyi Vilmosnak* (Nagy taps), aki nem várva meg semmiféle kérést, vállalkozott a kereskedelem és ipar jogos védelmére. Hangsúlyozta, hogy a kereskedőtársadalom ezt a kérdést *nem tekinti politikumnak*, a tisztán gazdasági jellegű ügyből kikapeszóják a politikát, de *el vannak szánva arra, hogy jogos érdekeiket megvédelmezzék.*

Leszögezi azt a sajnálatos tény, hogy a kereskedelem és ipar hivatott öröke, a *kereskedelemtügyi miniszternek egyetlen szavát sem hallották ebben a kérdésben.* Rendületet hoztak a nélkül, hogy az érdekeltségeket meghallgatták volna. A kereskedőtársadalom a legnagyobb mértékben elkeseredett, mert most már nem csupán anyagi javokról, hanem a *becsületről is van szó* és ezen a téren tréfát nem ismernek. A *kereskedelemtügyi miniszter* a tárgyalások során néhány héttel ezelőtt *elsmerte az utánpótlási ár elvét*, amelynek érvényesítésére *ígértet is tett* és íme, most megjelenik a rendelet, mely a *kereskedelemtügyi miniszter ígéretével homlokegyenest ellenkezik.* A kormányzatnak nem lehet az a célja, hogy *kiürüljenek az üzletek*, amikor az utánpótlás a különböző korlátozások következtében tudvalevően olyan nehéz. Ha az igazságügy-

miniszter ur megmarad álláspontja mellett, akkor mi, kereskedők, pályázzunk arra az emlekoszlopra, melyet a kertjében akar elhelyetni!

Mi vállalkozunk arra, hogy megbuktassuk az igazságügyminisztert!

A lelkes éljenzéssel fogadott elnök megvívó után *György Endre* dr. az Omke ügyésze, ismertette az uzsorabirósági rendeletet. (Beszéde közben érkezik a terembe *Vázsonyi Vilmos*, akit nagy ovációval fogadnak.)

Az előadó beszéde folyamán kifejtette, hogy az árdragítási kérdés egész komplexumát újra kell rendezni. Vagy vonják vissza az egész rendeletet, vagy vegyék revízió alá az árdragítási ügyeket a maguk teljességében. *Stadriális eljárás lehet alkalmazni a gyűjtőhatóságok és rögölyökösökkel szemben*, de nem lehet a közgazdasági élet olyan tényezőivel szemben, mint a kereskedők és iparosok.

A szónokot minduntalan megszakították beszédében szenvedélves felkiáltásokkal:

— *Bezárjuk a boltokat, ha nem vonják vissza a rendeletet!*

Belopotoczky Kálmán a kiskereskedők sérelmeit panaszolja el. A drágaságot szerinte a kormány idézte elő s ezt az állítását adatokkal igazolja. A mai napon már

5000 koronás élesztővel

mentek a kiskereskedőkhöz, akik közül többen nem tudtak kifizetni 2000 koronát sem. Ne a becsületlen munka emberei ellen hozzanak törvényeket és rendeleteket, örüljenek, hogy van még olyan ember, aki dolgozni akar. *Nem statárium, hanem igazság kell!* (Zajos taps.)

Ludny Pál az utpesti és pestkör-

nyéki kereskedők nevében rámutat arra, hogy az újabb árdragítási ítéletek milyen hatással lesznek a külföldön, ahol már eddig meggingott a bizalom a magyar kereskedelem hitelében és a minimumra csökkentették a hitelt. Azután általános kizárásra

Vázsonyi Vilmos

emelkedett szólásra.

— Nem volt szándékomban, hogy felszólaljak — mondotta — még kevésbé, hogy a kereskedők keserűségét növeljem. Teljesen jogosulatlanul tartom a statárium jelszavát. Statáriumról akkor szoktak beszélni, ha a múlt természetü zavaró jelenségeket akarnak az országban megszüntetni, nem lehet azonban a statáriumot állandósítani. 1920-ban, amikor meghozták az árdragításról szóló törvényt, forró atmoszférában éltünk, de még ebben a légkörben sem merték mellőzni a jogorvoslatot. Ebben az időben még kezdetén voltunk annak a lejtőnek, amelyen azóta, sajnos, eszünk lefelé. Akkor behozták a botbüntetést, de statáriumra még akkor sem gondoltak.

A detailkereskedők az a szerv, mint a levélhordók. Amint a levélhordó nem felelős azért, hogy mi van a levélben, úgy a kereskedő sem felelős azért az árért, amelyen a gyáros áruját kézbesíti. Az utánpótlási elvet eleinte nem akarták elismerni, később elismerték. Ki kárpótolja azokat, akiket elítéltek és kiplakáztak az utánpótlási ár miatt?

Ma már

árban elfogadták az utánpótlási árat, de helytelenül alkalmazzák.

A beszerzési árat átszámítják svájci frankra, még pedig az átszámítás napján érvényes hivatalos devizakurzuson, ehhez hozzácsapják a legitím hasznót és a forgalmi adót és kész az utánpótlási ár. Aki nem így ad el, elítéli. Ha pedig én felhívom a rózsás flatalóságban leledző szakértőket, akik az átszámítást végzik, hogy most ok börtönbüntetés terhe alatt szerezzék be ugyanazért az árt, az ár, azt hiszem, valamennyien börtönbe jutnának. (Ugy van, ugy van! Nagy taps.)

Elméleti alapon lehet valaki csillagász, kimutathatja a fény sebességét, ezt nem tudom ellenőrizni; lehet, hogy egy méterrel több vagy kevesebb, de elméletileg nem lehet kanavászt vásárolni. (Óriási zajos derültség.) Statárium csak egyszerű tényállás mellett lehetséges. Ha nem is vagyok orvos, meg tudom állapítani, hogy valaki meghalt; ha nem is vagyok tüzoltó, megállapíthatom, hogy ég a ház. A lázadást is meg tudom könnyen állapítani, az árkalkuláció azonban nem ilyen egyszerű. Sok vitás részlet merülhet fel, amelyeknek tisztázásához szakértelem kell. Jelentős eredmények tartja, hogy sikerült kivívni a szakértők alkalmazását. Ennek azon-

ban csak akkor lesz meg igazán a jelentősége, ha nem kinevezett szakértőt jognak a tárgyaló asztalhoz ültetni, hanem valóságos szakértőt a gazdasági érdekképviseletek küldőiből. Az uzorabiroisági ítéleteknek csak akkor lesz meg az erkölcsi jelentőségük, ha maguk az érdekeltek is elismerik a vádolt bűnösségét. Ellenkező esetben az elítelt ártatlannak fogják tartani, aki a lairín egyszerűen rossz számot húzott. Jogi meggyőződése, hogy mostani formájában bűntett esetében is értéktelen a jogorvoslat. Az eljárásban valóban szükség van a gyorsaságra, de

szükség van az alaposaságra is.

Felhívja a kereskedőket, hogy higgadt mérséklettel, a törvények korlátai kö-

zött, de védik meg jogos érdekeiket, jogukat, becsületüket.

Beszédének befejezése után a nagygyűlés percekig ünnepelte Vázsonyi Vilmost, akinek az elnök is köszönetet mondott fejtegetéseiről.

Az előadó előterjesztette ezután határozati javaslatát, amely szerint követelik az uzorabiroisági rendelet visszavonását vagy pedig az árdragítási ügyek egész komplexumának gyökeres revízióját a gazdasági érdekeltségek meghallgatásával. Az elnökség a megpróbáltatás nehéz napjaiban számít valamennyi kereskedő és iparos szolidaritására.

A nagygyűlés a határozati javaslatot egyhangulag elfogadta azzal, hogy azt az elnökség hamarosan ismertesse az illetékes kormánytényezőkkel.

Ujra emelték a közalkalmazottak fizetését

A KANSz kevesli a 20 százalékos emelést

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A kormány a tegnapi minisztertanácson foglalkozott a köztisztviselők szeptemberi illetményeinek megállapításával és bár a korona értéke augusztus eleje óta állandónak mutatkozik a szeptemberi illetményeket a július havi illetmények 20 százalékaiban állapította meg, ami az augusztus hónapra megállapított illetményvel szemben 20 százalékos többletet jelent.

Elhatározta egyúttal a minisztertanács, hogy a jelenlegi összegeknek ötszörösére emeli fel a szeptember elsején kezdve azokat a napidíjakat, amelyek az állami tisztviselők és egyéb alkalmazottak részére hivatalos kiküldetések alkalmával járnak, továbbá ugyancsak az eddigi összegnek ötszörösére emeli fel a hivatalos időn túl teljesített munka után felszámítható óradíjak összegeit is.

A KANSz a szeptemberi illetmények megállapítása ügyében a következő nyilatkozatot tette:

Hivatalos értesülésünk szerint a kormány a pénteki minisztertanácson elhatározta, hogy az 1923. évi 32. törvényekben kapott felhatalmazás alapján a köztisztviselők és egyéb alkalmazottak illetményét szeptemberre, a júliusi illetmény 20 százaléka emelte fel, ami azt jelenti, hogy a szeptemberi fizetés az augusztuséénak egyötödével lesz nagyobb. A fizetéseknek ilyen mértékű emelésével megelégedni nem lehet, mert augusztus hó folyamán a drágaság emelkedése az első három hét alatt az élelmiszereknél is meghaladta a 40 százalékos, a ruhaneműknél és egyéb háztartási szükségleteknél pedig 50 százaléknál is jóval nagyobb lett. Ezért a közalkalmazottak méltán

számítottak az augusztusi illetménynek legalább 50 százalékkal való fel-emeléséhez, annál is inkább, mert a kormány az egyik minisztertanácson arra tett ígéretet, hogy az illetményeket mindig a drágaság mértékével hozza összhangba, már pedig előrelátható, hogy a drágaság augusztus utolsó hetében és szeptemberben is tovább emelkedik, amit az illetmények emelésénél szintén figyelembe kellett volna venni. A KANSz különben a pénteki minisztertanácson felemelt túlóradíjak és kiküldetési illetmények tekintetében is azt állapítja meg, hogy azokat legalább augusztus elsejétől kellett volna felemelni. Mindezekben az ügyekben a KANSz már a legközelebbi napokban előterjesztést fog intézni a kormányhoz.

— Be kell iratni a tanköteleseket.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter rendelete értelmében mindama szülők, gondviselők, gyámok és lakásadók, kiknek háztartásában tanköteles koru 6-14 éves gyermekek vannak, — amennyiben a tanköteleseket a rendes beiratások alkalmával nem iratták volna be — azokat a szeptember 1-5 napjaiban tartandó pótbéiratásokon valamely nyilvános vagy nyilvánossági joggal felruházott elemi népiskolába irassák be, mert a beiratás elmulasztása esetén ellenük a kihágási eljárást haladéktalanul megindítják.

KALAPOK

Valódi Gyukits,
Ita és Pichler
FRANK IMRÉNÉL, PIAC-UTCA 43.

Bajok vannak a „Debreceni Hírlap”-nál is, melynek nagy falragaszai hiába hirdetik, hogy a Kutassy Imre lapja „partoktól és kormánytól egyaránt független” mindenki tudja, hogy a titkos kormánypárti szubvenció tartja a lecsuszott lapban a lelket, miután Rüdnyánszky Gyulának meg kellett volna a nagy úrral megindult lapot.

„Félzsoldon él” egyébként a „Debrecen” is, — mint XVI. Lajos király veres kabátos svájci-iai, — mikor kiürült Franciaország kasszája, — ilyesfélét ír a lapról a „Debrecen” jeltelen vezércikkirője: talán Szinay Gyula „főszerkesztő ur”, talán Bakonyi Samu „főmunkatárs”. Mert az ilyesmit nem lehet egész bizonyossággal állítani, a lap munkatársai nagyon ritkán találkoznak, utóbb nevezett urakkal, akik csak olyan kirakati céggel voltak. (Az egyik munkatárs már másfél évig dolgozott a lamonál, mikor egy hálón sikerült találkoznia és megismerkednie Szinay főszerkesztő urral, aki hónapokig Budapesten vigyázott a házára a t. Házban.)

És szombat délutánokon, — mikor a nyomdák kellett fizetni, — itt is, ott is feltűnt a „kölesönkérési” — ügyekben utazó Kutassy Imre, hogy lépten-nyomon találkozzék a hasonló tevékenység lázától égő Zichermann Hermannal és Erdélyi István nyomdai művezetővel, Kutassy Imre feketére festett hajáról „Hermányos bácsi” és „Tippan Tóbiás” (Erdélyi Pista bátyánk e címen írt humor-cikkeket); tarkóig kopasz homlokáról ugyancsak hullott a verejték, mikor megpihentek Possert bácsinak, a Fischer-posztos házában székelő „Borozó”-jában, ahol Rüdnyánszky Gyulán kívül mindenkinek volt hitele az újságírók közül, va-

A City meglinti a kisantantot a magyar kölcsön ügyében

London, aug. 25. A Daily News jelenti, hogy a kisantant és Anglia között élénk diplomáciai tárgyalások folynak, amelyeknek célja, hogy elhárítsák a magyar kölcsönnel szemben fenálló nehézségeket. Kétségtelen, hogy a kisantant a magyar kölcsön ellenzésével Magyarországot olyan szerencsétlenségbe taszítja, melynek következtében Magyarország közvetlen szomszédjai is szenvedni fognak. Ez a kérdés igen erősen érdekli az angol pénzügyi köröket és a londoni Cityben a kisantantnak nem egy képviselője kapták azt az értesítést, hogy azok az államok amelyek szándékosan megnehezítik szomszédaik tabraállítását, nem számíthatnak arra, hogy segítséget kapjanak, ha majd ők fordulnak Angliához kölcsönért.

Róma, aug. 25. A Corriere d'Italia „Olaszország és a magyar probléma” című cikkében azt írja, hogy Közép- és Kelet-európa viszonyai problémájának kulcsát Magyarország alkotja. Olaszországra nézve nagy előny hogy Magyarországgal nemcsak közös érdekei vannak, hanem ezt az érdekközösséget századokra visszanyúló kölcsönös rokonszenv is erősíti.

— Az Okleveles Gyógyszerészek Országos Egyesületének debreceni csoportja tegnap tartott közgyűlésen elhatározta, hogy memorandumot fordul a miniszterelnökhöz, illetve az önkormányzatokhoz, melyben sürgősen kéri: 1. hogy a most készülő paritásos béregyeztető bizottságokról szóló törvényjavaslat a gyógyszerészekre is kiterjesszék, 2. hogy a taxai bizottságban, valamint ugy az egyetemén, mint a gyógyszerészyakornoki numerus clausus bizottságban az egyesület egy-egy képviselője helyet foglalhasson. — A memorandum átvitására Debrecen város nemzetgyűlési képviselőit kéri fel, kiket felkér egyúttal a memorandumban foglaltaknak a nemzetgyűlésben való támogatására is.

lamin Kemény János „Kis pipá”-iában, ahol „Janikánk” hűségesen vezette az „Irk és hírlapírók, meg a művészek Albumát”.

De sok esetben hiába várták a lapok munkatársai, hogy vasárnapra legalább egy-két ezüst forintot esőrohogessen a zsebükben s Szombathy János, a nagy kajlabajuszu, nagyokat mondó, de választékos stílusú, kézzelt újságíró (aki a szintársulat egyik derék segédszínésznőjével kötött házassága után a rendőrség szolgálatába állott s mint fogalmazó halt meg) — mint az öreg Erőss derék, pontos „felelős” nem hiába citálta „Lukács Emil egykori főispán titkár” lapunk barátja ama mondását:

— „Itt Debreczenben olyan lapkiadók vannak, — tisztelet a kivételnek, — hogy míg az ember kinn van, addigra halálosan megutálja a pénzt”.

Ilyen viszonyok és körülmények közt következett el a debreceni újságírára az a kissé dekadens, de hála a Sorsnak nem sokáig tartó korszak, melyet mint az újságírógyakornok (volontörök) időszakát kénytelen fellegvezni a hűséges krónikás.

Kezdő újságírók lepték meg a debreceni Gönczi-utcai (a Ref. Kollégium háta mögött levő) bohémantvát, mely valóságos „Éjeli menhely” volt egy életmes öreg házaspár jóvoltából. Az egymás mellett levő két, régebben „diák-tanyán” minden este 10-12 kezdő újságíró, színész-cséméte aludta a zörgő szalmazsákokon a maga sokat ígérő álmait hírről és dícsőségről.

Ugyanabban az időben a régi vár-

Debreceni újságírók

XVI.

Újságíró-gyakornokok kora

A múlt század kilencvenes éveinek első felében, ugy a fél-évtized dereka táján, Debreczennek azt megelőzően tagadhatatlanul magas színvonalon álló újságírásában, — rövid időre bár, — de néminemű dekadencia, bizonyos visszafejlődés állott be.

Vértessy Arnold, a nagyuri modoru, szinte — legalább is debreczeni viszonyokhoz mérten — tulságosan finoman választékos ízlésű, diplomata-tapintatu szerkesztője, egyébként országosan népszerű regény- és novelláirója, visszament Budapestre, hol kiváló képességeinek, működésének megfelelő tér nyílt. Itt töltött szerkesztői tevékenysége ideje alatt is inkább vendég volt ő a még akkor erősen falusias jellegű Debreczenben s gyakran mondta környezetének, az Ellenőr redakciójában:

— Gyönyörű hivatás szerkesztőnek lenni, csak „Nyilt-tér” rovata ne lenne az újságoknak. Tíz esztendő zsurnalisztikai gyönyörűségeit képes tönkretenni egy ilyen nyilttéri közlemény.

Ugyancsak eltávozott az Ellenőr szerkesztőségéből unokaöccse, Vértessy Gyula, akinek szubtilis novellái, szépen esendülő, hangulatos versei, már jeleztek magasba lendült írói s költői pályafutását. Itt hagyta a debreczeni „korzót”, ahol a daliás megjelenésű, előkelően öltözködő, angollosra borotvált, kis szakáll-kotletteket hordó fiatal író háta mögött összezsugtak a „Dócyszták” a Kossuth-utcán, melynek levegője tele volt bakfis leánytelkek csengő kacajának harmatos muzsikájától. Mai nagymamák,

az öreg Alföldi tancmester mindenkor táncra-kész akkori növendékei — a Vértessy Gyulák, dr Boldizsár Kálmánok verssorait suttogták...

A Debreczeni Ellenőr még tartotta a színvonalat, de azért ez a híres kormány-felhivatalos is megérezte a Gáspár Imre távozását, aki megapapította ugyancsak az Ellenőrt kiadó részvénytársaság anyagi jóvoltából Magyarország legelső, 8 oldalas 2 kracidros lapját, a Debreczeni Reggeli Újságot, mely egyben Debreczen legelső reggel megjelenő lapja volt.

A többi lapok anyagiilag a közeli elmúlás árokshélén állottak, amelyen bizony ritkán fakadt ki egy-egy vírárszál bimbója a lapkiadók részére.

A „Debrecen”-t még Kósa Barna szerkesztte, de mint sokszor mondta „Hitelbe”. Sem az ő, sem a munkatársak fizetése nem „jóváosztott” már minden hónap elsején egy összegben, még „utólag” sem s a fürge tollu szerkesztő már erősen kacérkodik a református egyház öreg presbytereivel, hogy valami csöndes egyházi hivatal kikötőjébe evezhesse be hányt-veitett életének hajóját.

A sok nyelvet beszélő, nagy irodalmi készségi Londez Elek — akinek „Debreczeni Képes Könyv”-én (Karcolatok) kívül nagyon szép olasz fordításai is megjelentek már — előbb Aradra megy, itthagyva a Debreczen segédszerkesztői székét, majd a fővárosba a Pest Napló-hoz, melynél ma is ott működik elmaradhatlan fekte papkájában.

Utódja a segédszerkesztői székben „ámentit” magát Komlóssy Dezső főszerkesztő-igazgató jóvoltából az Ellenőrhöz, nem bírva el lelke a részletekben kiutalt fizetéseket a „Debrecen” egyre árvaibb hajlékában.

Valorizálás az államon

Mint a városi drágasági zsetési pötlőnek kellett, hogy a kormány ezután a recen által dig mint a számolták.

Ezt a k igyekezett dig éveken koptatta a szegék vis miniszteriu idöben azt lam a tör közönkint most már most végre tozást.

A tanács méltán — talanság e hogy az a valorizálás nem enged menő kölcsön bíróság el

A sav a b

A debreceni tanácsos ember lánosné h

Mint an elején a csavósguti nosné hi szurta a bornét. A lentkezett

A mai ismerő va nem akar hanem hi tettét. A tek, ő vé ses tálat, kiutasított dülbe ho ról a ko telé szur kés a sz

A vádlóság kihálósi Gábor a vádlott hozott it tartia a nujának, a kihallg elnapolta

megyehá Frohner-akkor ny üzlet”, r számára, még esó jelentek

Egy b zésü, b be az ü jutott pö dolgot c sors öss Antallal, idejében ezenben.

Lits A gyermekétől a mes éles silium e hagyntia vagy u mikor i azt új Debrecz Lis An női váll raforgó lott a a vásárol

Össz kar”, e mabb e letveze üzletme berek

Ellen volontó különb Sem a uagyot

Valorizálva kéri vissza a város az államnak kölcsön adott pénzt

Mint ismeretes, hosszú éveken át a város fizette ki a városi tisztviselők drágasági segélyeit és egyéb fizetési pótlékait, amelyeket az államnak kellett volna viselni. A mindenkori kormányok el is ismerték az államnak ezt a kötelezettségét s a Debrecen által teljesített fizetéseket mindig mint az államnak adott kölcsönt számolták el.

Ezt a kölcsönt azonban sohasem igénykezett az állam törleszteni, pedig éveken át sok városi deputáció koptatta a kölcsönadott hatalmas összegek visszaadásának sürgetésére a minisztériumok küszöbét. Az utóbbi időben aztán végre megkezdte az állam a törlesztéseket. A város időközönként kapott egy pár milliót — most már bagatel összegeket — s most végre megkapta az egész tartozást.

A tanács azonban úgy véli — és méltán — hogy a városon méltánytalanság esett s ezért elhatározta, hogy az államtól a kölcsönadott pénz valorizálását kéri. A tanács ezúttal nem enged igazából s a sok millióra menő kölcsön valorizálásáért kész a bíróság elé is menni.

A savósguti gyilkos a bíróság előtt

A debreceni kir. törvényszék büntető tanácsa ma tárgyalta a szándékos emberöléssel vádolt özv. Pásztor Jánosné bünyjét.

Mint annak idején megírtuk, ez év elején a debreceni határban fekvő savósguti erdőben özv. Pásztor Jánosné hirtelen haragjában szíven szúrta barátját, Szentmiklósi Gábornét. A gyilkosság után önként jelentkezett a rendőrség.

A mai fő tárgyaláson Pásztorné beismerő vallomást tett, elmondta, hogy nem akarta megölni Szentmiklósinét, hanem hirtelen haragjában követte el tetteit. A konyhában, ahol együtt főztek, ő véletlenül felborította a leveses tálat, mire Szentmiklósiné durván kiutasította a lakásból. Ez annyira dühbe hozta, hogy felkapta az asztalról a konyhakést és Szentmiklósiné felé szúrta, akinek a hosszú konyhakés a szívét szúrta keresztül.

A vádolt vallomása után a bíróság kihallgatta az elhalt Szentmiklósi Gáborné férjét, aki megerősítette a vádolt vallomását. A bíróság nem hozott ítéletet, mert szükségesnek tartja a gyilkosság egyetlen szemtanújának, Nagy Károly napszámának a kihallgatását és ezért a tárgyalást elnapolta.

Borgiák kora Erdélyben

Egy vasuti felügyelő sok milliós lopásai — A vizsgálóbiztosokat, panaszosokat és tanukat elteszik láb alól — Mérgezett feketekává, auto-elgázolás és mérgezett szivar — Tizenegy gyilkosság

Néhány hét óta egy óriási bünyű idézi vissza Erdélyben a Borgiák korát. A bünyű modern gonoszvevői éppen olyan titokzatos mérgekkel törnek áldozataik életére, mint a századokkal ezelőtti Firenze rémei. Titokzatos mérgek, amelyeknek belélegzésük elég a halálos mérgezéshez, gyilkolják le azokat, akik egy hatalmas bünszövetkezet ügyeibe avatkoznak.

A bünszövetkezet feje Mold József vasuti felügyelő, miután előbb hallatlanul nagy összegekig megkárosította a román államvasutakat a családok, lopások, sikkasztások, hamisítások hatalmas, bonyolult sorozatával, pár héttel ezelőtt a kolozsvári ügyészség börtönébe került. Már maga ez a eredmény óriási erőszítást igényelt azok részéről, akik a bünszövetkezetet ártalmatlanná akarták tenni. Barényi Géza ellenőr, aki először jelezte fel az üzemeket, hiába küldött felettes hatóságainak jelentéseket Mold József és bandája ellen, a feljelentésekre még válasz sem érkezett. Barényi, aki néha helyettesítette Mold Józsefet, véletlenül rájött, hogy a visszaéléseknek Mold a feje, ismét feljelentést tett, most már Mold ellen s mikor erre a feljelentés sem történt intézkedés a bünszövetkezet megbüntetésére, gyűjteni kezdte az adatokat. Közben azután szenzációs fordulat történt: Mold Józsefet letartóztatták. A letartóztatás után egyre-másra érkeztek a feljelentések Mold ellen s napvilágra kerültek Mold régi bűnéről szóló jelentések is, amelyeket eddig hivatalos irásoktól mélyre süllyesztett a bünszövetkezet befolyása. Olyan nagy volt a napvilágra került bűnök halmaza, hogy a CFR vezetősége külön vizsgálóbiztos küldött ki a visszaélések teljes kiderítésére.

A mérgezett vizsgálóbiztos

Ekkor azonban bebizonyult, hogy a banda fejének letartóztatása nem akadályozza meg a bünszövetkezet működését: a vizsgálóbiztos egy napon holtan találták lakásán. Megállapították, hogy a titokzatos banda mérgezzel gyilkolta meg. Az első áldozat után gyors egymásutánban még nyolcan estek áldozatul a bünszövetkezetnek. A hallatlan rafinériával kiesztelt gyilkosságsorozat természetesen a Mold-féle vizsgálat főszereplőit törölte ki az élek sorából. Detektívregénybe illő, rejtélyes, a legesekélyebb nyom hátrahagyása nélkül végrehajtott gyilkosságoknak estek áldozatul a Mold-ügy vizsgálóbiztosai, amikor már a kelletnél több

bet tudtak: épp így a panaszosok is, ha fontos, terhelő adatokat szolgáltatottak a vizsgálat részére. Az egyik a kávéházban esett össze holtan. Kiderült, hogy mérge volt a feketekávéban. A vizsgálat megállapította, hogy a pincérek, a kávéházi alkalmazottak ártatlanok. Ki csempészhetett hát a feketekávéba a gyilkos mérget? A másikat egy autó gázolta halálra. Sohasem derült ki, hogy mi volt az auto száma. És így tovább kilenc gyilkosság, amelyek közül egy sem szolgáltatott adatot a nyomozás részére.

Természetes, hogy a vizsgálatot vezető hatóságoknak az a gyanújuk támadt, hogy a börtönből maga Mold irányítja a bünszövetkezet merényleteit. Ez bizonyos is, de a vizsgálat rácafolat a bizonyosságra is: Mold ellen semmiféle terhelő adatot nem tudott produkálni. Természetesen a vizsgálat folytatása mind nehezebb és nehezebb lett. Sok tanu, sok nyom elveszett s új terhelő adatokat kellett kinyomozni azokról a százmilliókra menő üzletekről, amelyekben Mold mindig az állam tulajdonát bocsátotta áruba.

Igy állott a nyomozás, amikor a gyilkosok elhatározták, hogy a vizsgálat új vezetőjét, Patrúbán Gergely vasuti főfelügyelőt is elteszik láb alól. Patrúbán belladonnával mérgezték meg. Egy szivart írtak át a mérgeggel és Patrúbán tárcájába csempésztek. A vizsgálóbiztos a kávéházban gyújtott rá a szivarra — fekete után — és alig negyedóra múlva összeesett. Azonnal orvost hívtak hozzá, aki a habzószájú, görcsökből fetrengő Patrúbánról azonnal megállapította, hogy mérgezték. Az orvos tüstént gyomormosást alkalmazott, ami meg is mentette a vizsgálóbiztos életét, bár így is hosszú ápolásra van szüksége, hogy egészségét visszanyerje. Ez volt a bünszövetkezet tízedik merénylete s az első sikertelen a tíz közül.

Tizenegyedik gyilkossági merényletük

A bűnös manipulációk fedezője, Barényi Géza ellenőr ellen követték el. Valószínűleg Barényi tanuskodása is kényelmetlenné vált nekik. Pár nappal ezelőtt Barényi aradi hivatalában, iróasztala zárva tartott fiókjában, egy szivart talált. Azt hitte, hogy a szivart ő tette valamikor a fiókba, tehát tárcájába tette többi szivarjai mellé. A hivatali órák után Gyoronkon levő szülőjébe utazott, ahol megébredt s ehé után nyugodtan rágyújtotta a „megtalált” szivarra. Rö-

vid idő múlva heves rosszullet fogta el, hányinger vett rajta erőt, görcsökhöz esett, szája habzótt és végül elvesztette eszméletét. Nyomban orvost hívtak hozzá, aki gyomormosást alkalmazott. Ez megmentette Barényit. Az orvos a váladék vizsgálata után megállapította, hogy a legerősebb mérgek egyikével, a belladonnával mérgezték meg Barényit is. A vizsgálat megállapította ugyan, hogy a szivart becsempésztek Barényi asztali fiókjába, de a gyilkosokra vonatkozólag ismét nem tudott adatot produkálni. Mindössze azt állapították meg, hogy a szivar becsempészőjének feltételezhetően ismerősnek kell lennie az aradi vasutigazgatóság épületében, ahol Barényi szobája van, mert az épület küszöbét szigorú igazgatósági rendelet szerint idegenek nem léphetik át.

A bünszövetkezet befolyására

jellemző különben, hogy nemcsak magával a vizsgálattal, hanem az azt folytató Patrúbánnal szemben is érhetetlen animozitással viselkednek közvetlen felettes hatóságai. Patrúbánnak családja Aradon van és ő mint az aradi vasutigazgatósághoz beosztott tisztviselő, innen is kapja fizetését. Mígdon felesége tegnap megjelent az aradi vasutigazgatóságnál, hogy férjének erre aóra esedékes illetményét felvegye, ennek kifizetését azzal az indoklással tagadták meg, hogy az aradi vasutigazgatóság értesülése szerint Patrúbán meghalt, így tehát állítólagos özvegyének jogcíme nincs a rendes illetmények felvételére. Ez a rendelkezés érthető megdöbbenést keltett Patrúbán családjában, mert nemcsak az indoklás szokatlan volta volt előtük érthetetlen, hanem az a tény is, hogy ezt minden hivatalos értesítés

NŐI

TÉLI KABÁTOK

Leányka kabátok

Plüsch kabátok

Szörme bundák

Ruhák

Aljak

Blousok

FRANK SÁNDOR

NŐIDIVATHÁZBAN.

antantot
reben
Daily
santant
plomá-
ame-
árítás
zomben
éségte-
magyar
gyaror-
ensébe
zszom-
nak. Ez
dekli az
és a
tantnak
a azt az
államok
megne-
praállá-
és arra,
nak, ha
ngliához
Corriere
a ma-
nkékben
és Ke-
plémájá-
zág al-
nézve
gyaror-
érdekei
rdekkö-
vissza-
zeny is
észek Or-
ceni cso-
ülésén el-
mmal for-
lletve az
sürgösen
lő paritá-
król szóló
erésekre
a taxa-
t ugy az
erészyva-
ottségban
selője he-
morandum
s nemzet-
kiket fel-
nban fog-
való tá-
pípa"-já-
gesen ve-
meg a
rták a la-
asárnapra
ntos cso-
Szombathy
u. nagyvo-
stílusú.
zintársulat
jével kö-
rendőrség
fogalmazó
Eresztő
nem hiába
ri főispáni
a mondá-
an lapki-
a kivétel-
ber kimu-
rintot, —
a pénzt".
rülmenyek
eczeni ni-
dens, de
káté tartó
újságíró-
időszaki
sleges kró-
meg a deb-
ef. Kollé-
hémtanvát,
hely" volt
r jóvoltá-
ő két, ré-
nden este
zínész-cse-
aszásokon
s hírről és
régi vár-

megyeháza épületével szemben levő Frohner-ház földszintjén pedig épen akkor nyílt meg egy „Vegyes divat-üzlet”, már t. i. hölgyek és férfiak számára, mely üzlet esoda-áruiról és még csodásabb áruiról diethimuszok jelentek meg a lapokban.

Egy Kemény nevű, örmény kinézésű, budapesti „magánzó” rendezte be az üzletet, váratlan örökség után jutott pénzével nem tudván okosabban dolgozni cselekedni. A fővárosban a sors összehozta ezt a jó embert Lits Antallal, aki bohém-kóborlásainak idejében már előzőleg járt Debreczenben.

Lits Antal előkelő fővárosi szülők gyermeke volt, de „elvdította magától a családját” szertelenül bohém életmódjával. Az iskolában consilium abeundit kapott, ott kellett hagynia az iskolai padokat. Színész, vagy újságíró szeretett volna lenni, mikor utjába került Kemény, akinek azt ajánlta, hogy nyissanak üzletet Debreczenben. Abban az időben már Lits Antal vett hitelbe koporsószegyet, női vállfűzőkbe való acél-lemezt, napraforgó olajat... Ime most „pénz állott a hához” s készpénzzel lehetett vásárolni.

Összevásároltak holmi „partió-árúkat”, de Lits izlését dicsőreleg finomabb divaticskéket. Lits volt az „üzletvezető”. Elképzelhető annak az üzletnek a sorsa, mely nem szakemberek által „alapított”.

Ellenben a debreczeni újságírók, voluntörök, korrektorok s a lapok különböző rangú és rendű barátai. Sem azelőtt, sem azóta nem viseltek uagyot-akarásoktól duzzadó keblükön ilyen vagyoly imelleket, olyan el-

kendőket, finom francia parfümmel beillatosított, pompás mintákkal szegélyezett nyakkendőket, mint eme üzlet hajnalhasadása idején. A nyomdász- és gépleány-személyzet is ki-staffirozta magát, selyem-kendőkkel különösebben.

Lits Antal pedig csak „vezette az üzletet” míg nem egyszer csak kiürültek a pultok és a Kemény ur kaszsjája egyaránt. (A jó ur keresztnevét nem sikerült az emlékezetnek megmenteni az utókor számára.)

Ekkor azután elérkezett az ideje Lits Antal pályaválasztásának. Miután meggyőzték a jó fiúk arról, hogy minden írói és hírlapírói pályának legelső kelleke az alaposság s a korrektori tudás, — a Debreceni Hírlap korrektora lett újságíró barátai jóvoltából. Dacára annak, hogy a mi Tónink a hatodik gimnaziális osztályának mondott nem is olyan régen buscut, a Kutassy lapja soha fennállásának ideje alatt nem jelent meg anynyi sajtóhibával, mint Lits Antal korrektorsága alatt. Mondták is Simonyi Józsefnek, a másik kezdő hírlapírónak (ő is a „Debreczen”-nél ette a nyomdai személyzet által meghagyott sovány kenyert):

— Ha nem tudnánk, hogy veled járt a VI. gimnáziumot, el se hinnénk Tóni iskolázottságát, az elsikkasztott kettős t betűk mián.

— Hát való igaz, hogy mikor én a hatodikba jártam, akkor Tóni is járt, de csak az iskola mellé, mondta az egyébként kiváló újságíróvá lett, mindvégig szerény modoru, szótalan-ságában elmélázó Simonyi József, örökké bánatos mosollyal. (Budapestten érte utól a halál.)

Tónit végül is a helvesírás Szent

kellett léptetni újdondásznak. Mert annak kiváló volt. Mindent „kiszagolni”, kifirtatni nem volt rest, határozott érzékekkel bírt a szenzációk iránt. Sokszor annyi „anyagot” szolgáltatott, — ekkor már a „Debreczen”-nek, ahol Kósa keze alá került, hogy a feldolgozásban ketten is segítették neki a már akkor nálánál több készséggel rendelkező újságírógyakornokok közül.

Egyébként nagyon népszerű alakja volt Debreczen bohém-társaságának, aki képes volt egy ízben egyszerűre le bécsi szeletet fogadásból megenni, a „Dugó”-csárdában meg 40 tojásból készült rántottát. Ebben a város határában levő kocsmában alakították meg a „Dugó”-társaságot, melynek tagjai közül még sokan élhetnek Debreczenben. Egyetlen szakmából álló alapszabály képezte a társaság „létfajosságát”. Hogy ugyan is mikor az elnök (Szűcs Kálmán banktisztviselő) elkiáltotta magát, hogy dugó!, akkor mindenkinek fel kellett mutatni a zsebében hordott parafadugót. Aki nem tett eleget a kívánalomnak, „egy hort és egy vizet” fizetett.

Tónin nem lehetett kifogni, neki ugyanis minden zsebében volt elrejtve egy-két elhasznált dugó.

Még az időközben ugyancsak újságíró-gyakornokként itt működő Gallovich Jenő és Polczner Árpád sem tudtak Tónival összehúzni, pedig Polczner különösen összeférhetetlen természetű ember volt s az ő befolyása alatt állott Gallovich Jenő is.

Utóbbi úgy került Debreczenbe, — hogy Nagyváradról fel akart utazni Budapestre a cünderét kivásároltani s Püspökladányban kiszállván egy

vonatba szállt. (Szabadjegye volt a Máv. vonalaira s röszegnéje, hogy cilindert vasalni csak Budapesten tudnak.) Így maradt Debreczenben a „Debreczen” című lapnál.

Erre a voluntör-korszakra esik az az idő, melyben Debreczenben 40 fős kos lázban égett a párba-jánia. Polczner is, Gallovich is valóságos oszlopai voltak a lovaság eljárásoknak, de egyetlen jegyzőkönyvet nem zártak le „várható-seb” vagy „két-szeri golyóváltás” nélkül.

Pedig mindkettő tehetséges újságíró volt. Gallovich okosabban tette volna, ha több novellát, Polster pedig több verset és humoros apróságot ír a „Debreczen”-nek. Nekik tulajdonítható, hogy Debreczenben volt egy három napig tartó monstre párba-játékos, melynek 18 vádlottja többrendbeli párba-játékot vívott. Gallovich tizenegy párba-játékot vívott felelőségre, de benne voltak az összes újságíró-gyakornokok, a később szám-tanácsossá lett Lindenfeld Ede, Loránt (Lőv) József és sok mások. Csak Polczner Árpád nem jelent meg a törvényszék előtt, ahol a védő-ügyvédek három sor padot foglaltak el, élőkön Kardos Samuval és dr Benedek Jánossal. Hát még a sok orvos, tanu stb. Polczner Árpád ugyan is addigra meghalt Szegeden, régen ott nyugodván a családi kripiában.

Lits Antal is megint pályát választott. Kinevezette magát „selyem-nyésztési felügyelőnek” Aradmé-gyébe.

Boldog idők! mikor még ehhez nem kellett egyéb, csak valami befolyásos oldalági rokon.

nyéki kereskedők nevében rámutat arra, hogy az újabb árdragítási ítéletek milyen hatással lesznek a külföldön, ahol már eddig megingott a bizalom a magyar kereskedelem hitelében és a minimumra csökkentették a hitelt. Azután általános kívánságra

Vázsonyi Vilmos

emelkedett szólásra.
— Nem volt szándékomban, hogy felszólaljak — mondotta — még kevésbé, hogy a kereskedők keserűségét növeljem. Teljesen jogosulatlanul tartom a statárium felszámolását. Statáriumról akkor szoktak beszélni, ha muló természetű zavaró jelenségeket akarnak az országban megszüntetni, nem lehet azonban a statáriumot állandósítani. 1920-ban, amikor meghozták az árdragításról szóló törvényt, forró atmoszférában éltünk, de még ebben a légkörben sem merték mellőzni a jogorvoslatot. Ebben az időben még kezdetén voltunk annak a lejtőnek, amelyen azóta, sajnos, csuszunk lefelé. Akkor behozták a botbüntetést, de statáriumra még akkor sem gondoltak.

A *detallkereskedők az a szerv, mint a levélhordók.* Amint a levélhordó nem felelős azért, hogy mi van a levélben, úgy a kereskedő sem felelős azért az ártért, amelyen a gyáros áruját kézbesíti. Az utánpótlási elvet eleinte nem akarták elismerni, később elismerték. Ki kárpótolja azokat, akiket elítéltek és kiplakátoztak az utánpótlási ár miatt?

Ma már

elvében elfogadják az utánpótlási árat, de helytelenül alkalmazzák.

A beszerzési árat átszámítják svájci frankra, még pedig az átszámítás napján érvényes hivatalos devizakurzuson, ehhez hozzácsapják a legitim hasznát és a forgalmi adót és kész az utánpótlási ár. Aki nem így ad el, elítélik. Ha pedig én felhívom a rózsás flakalásban leledző szakértőket, akik az átszámítást végzik, hogy most ok börtönbüntetés terhe alatt szereznek be ugyanazért az ártért az árt, azt hiszem, valamennyien börtönbe jutnának. (Ugy van, ugy van! Nagy taps.)

Elméleti alapon lehet valaki csillagász, kimutatathatja a fény sebességét, ezt nem tudom ellenőrizni; lehet, hogy egy méterrel több vagy kevesebb, de elméletileg nem lehet kanavászt vásárolni. (Óriási zajos derülés.) *Statárium csak egyszerű tényállás mellett lehetséges.* Ha nem is vagyok orvos, meg tudom állapítani, hogy valaki meghalt; ha nem is vagyok tüzoltó, megállapíthatom, hogy ég a ház. A lázadást is meg tudom könnyen állapítani, az *árkalkuláció azonban nem ilyen egyszerű.* Sok vitás részlet mérülhet fel, amelyeknek tisztázásához *szakértelem* kell. Jelentős eredmények tartja, hogy *sikerült kivívni a szakértők alkalmazását.* Ennek azon-

ban csak akkor lesz meg igazán a jelentősége, ha *nem kiveveztett szakértőt* fognak a tárgyaló asztalhoz illeszteni, hanem *valóságos szakértőt a gazdasági érdekképviseletek küldőiből.* Az uzorabírói ítéleteknek csak akkor lesz meg az erkölcsi jelentősége, ha maguk az érdekeltek is elismerik a *vádolt bűnösségét.* Ellenkező esetben az *elítelt ártatlannak fogják tartani, aki a lutrin egyszerűen rossz számot húzott.* Jogi meggyőződése, hogy mostani formájában büntetett esetében is értéktelen a jogorvoslat. Az eljárásban valóban szükség van a gyorsaságra, de

szükség van az alaposágra is.

Felhívja a kereskedőket, hogy higgyék meg mérséklettel, a törvények korlátai kö-

zött, de védjék meg jogos érdekeiket, jogukat, becsületüket.

Beszédének befejezése után a nagygyűlés percekig ünnepelte Vázsonyi Vilmost, akinek az elnök is köszönetet mondott fejtegetéseirért.

Az előadó előterjesztette ezután *háztartási javaslatait,* amely szerint *követelik az uzorabírói rendelet visszavonását vagy pedig az árdragítási ügyek egész komplexumának gyökeres revízióját a gazdasági érdekeltségek meghallgatásával.* Az elnökség a megpróbáltatás nehéz napjaiban számít valamennyi kereskedő és iparos szolidaritására.

A nagygyűlés a *háztartási javaslatait egyhangúlag elfogadta* azzal, hogy azt az elnökség hamarosan ismertesse az illetékes kormánytényezőkkel.

Újra emelték a közalkalmazottak fizetését

A KANSz kevesli a 20 százalékos emelést

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A kormány a tegnapi minisztertanácsban foglalkozott a köztisztviselők szeptemberi illetményeinek megállapításával és bár a korona értéke augusztus eleje óta állandónak mutatkozik a szeptemberi illetményeket a július havi illetmények 240 százalékaiban állapította meg, ami az augusztus hónapra megállapított illetményvel szemben 20 százalékos többletet jelent.

Elhatározta egyúttal a minisztertanács, hogy a jelenlegi összegeknek ötszörösére emeli fel a szeptember elsejei től kezdve azokat a napidíjakat, amelyek az állami tisztviselők és egyéb alkalmazottak részére hivatalos kiküldetések alkalmával járnak, továbbá ugyancsak az eddigi összegnek ötszörösére emeli fel a hivatalos időn túl teljesített munka után felszámítható óradíjak összegeit is.

A KANSz a szeptemberi illetmények megállapítása ügyében a következő nyilatkozatot tette:

Hivatalos értesülésünk szerint a kormány a pénteki minisztertanácsban elhatározta, hogy az 1923. évi 32. törvényekben kapott felhatalmazás alapján a köztisztviselők és egyéb alkalmazottak illetményét szeptemberre, a júliusi illetmény 240 százaléka emelte fel, ami azt jelenti, hogy a szeptemberi fizetés az augusztusnak egyötödével lesz nagyobb. A fizetéseknek ilyen mértékű emelésével megelégedni nem lehet, mert augusztus hó folyamán a drágaság emelkedése az első három hét alatt az élelmiszereknek is meghaladta a 40 százalékos, a ruhaneműeknek és egyéb háztartási szükségleteknek pedig 50 százaléknál is jóval nagyobb lett. Ezért a közalkalmazottak méltán

számítottak az augusztusi illetménynek legalább 50 százalékkal való fel-emeléséhez, amél is inkább, mert a kormány az egyik minisztertanácsban arra tett ígéretet, hogy az illetményeket mindig a drágaság mértékével hozza összhangba, már pedig előrelátható, hogy a drágaság augusztus utolsó hetében és szeptemberben is tovább emelkedik, amit az illetmények emelésénél szintén figyelembe kellett volna venni. A KANSz különben a pénteki minisztertanácsban felemelt túlóradíjak és kiküldetési illetmények tekintetében is azt állapítja meg, hogy azokat legalább augusztus elsejétől kellett volna felemelni. Mindezekben az ügyekben a KANSz már a legközelebbi napokban előterjesztést fog intézni a kormányhoz.

— **Be kell iratni a tanköteleseket.**

A vallás- és közoktatásügyi miniszter rendelete értelmében mindama szülők, gondviselők, gyámok és lakások, kiknek háztartásában tanköteles koru 6-14 éves gyermekek vannak, — amennyiben a tanköteleseket a rendes beiratások alkalmával nem iratták volna be — azokat a szeptember 1-5 napján tartandó pótbéiratásokon valamely nyilvános vagy nyilvánossággal joggal felruházott elemi népiskolába irassák be, mert a beiratás elmulasztása esetén ellenük a kihágási eljárást haladéktalanul megindítják.

KALAPOK

Valódi Gyukits,
Ita és Pichler
FRANK IMRÉNÉL, PIAC-UTCA 43.

Debreceni újságírók

XVI.

Újságíró-gyakornokok kora

A múlt század kilencvenes éveinek első felében, ugy a fél-évtized dereka táján, Debrecennek azt megelőzően tagadhatatlanul magas színvonalon álló újságírásában — rövid időre bár, — de néminemű dekarenca, bizonyos visszafelé fordulás állott be. Vértessy Arnold, a nagyur módor, szinte — legalább is debreceni viszonyokhoz mérten — túlságosan finoman választékos ízlésű, diplomata-tapintatú szerkesztője, egyébként országosan népszerű regény- és novellairója, visszament Budapestre, hol kiváló képességeinek, működésének megfelelő tér nyílt. Itt töltött szerkesztői tevékenysége ideje alatt is inkább vendég volt ő a még akkor erősen falusias jellegű Debreczenben s gyakran mondta környezetének, az *Ellenőr* redakciójában:

— *Gyönyörű hivatás szerkesztőnek lenni, csak „Nyilt-tér” rovata ne lenne az újságoknak. Tíz esztendő zsurnalisztikai gyönyörűségeit képes tönkretenni egy ilyen nyilttéri közlemény.* Ugyancsak eltávozott az *Ellenőr* szerkesztőségéből unokaöccse, Vértessy Gyula, akinek szubtilis novellái, szépen esendülő, hangulatos versei, már elezték magasba lendült írói s költői pályafutását. Itt hagyta a debreceni „korzót”, ahol a daliás megjelenésű, előkelően öltözködő, angolokra borotvált, kis szakáll-kotletteket hordó fiatal író háta mögött összegyűjték a „Döcysták” a Kossuth-utcán, melynek levegője tele volt bakfis leánylkek csengő kacajának harmatos muzsikájától. Mai *nagymamák,*

az öreg Alföldi ténemester mindenkor táncra-kész akkori növendékei — a Vértessy Gyulák, dr Boldizsár Kálmánok verversorait suttozták...

A Debreczeni *Ellenőr* még tartotta a színvonalát, de azért ez a híres kormány-felhivatalos is megérezte a Gáspár Imre távozását, aki megállapította ugyancsak az *Ellenőr* kiadó részvénnyársaság anyagi jóvoltából *Magyarország legelső, 8 oldalas, 2 kraióros lapját, a Debreczeni Reggeli Újságot,* mely egyben *Debreczen legelső reggel megjelenő lapja volt.*

A többi lapok anyagilag a közeli elmulás árokszélén állottak, amelyen bizony ritkán fakadt ki egy-egy virágszál bimbója a lapkiadók részére. A „Debreczen”-t még *Kösa* Barna szerkeszti, de mint sokszor mondta „*Jitibe*”. Sem az ő, sem a munkatársak fizetése nem „*foryossitait*” már minden hónap elsején egy összegben, még „*utólag*” sem s a fürge tollu szerkesztő már erősen kacérkodik a református egyház öreg presbiterével, hogy valami csöndes egyházi hivatal kikötőjébe evezhesse be hányt-veiett életének hajóját.

A sok nyelvet beszélő, nagy irodalmi készségű Londez Elek — akinek „*Debreczeni Kénes Könyv*”-én (Karcolatok) kívül nagyon szép olasz fordításai is megjelentek már — előbb Aradra megy, itthagya a Debreczeni segédszerkesztői széket, majd a fővárosba a *Pesti Napló*-hoz, melynél ma is ott működik elmaradhatlan íketei sapkájában.

Bajok vannak a „*Debreczeni Hirlap*”-nál is, melynek nagy falragaszai hiába hirdetik, hogy a Kutassy Imre lapja „*pártoktól és kormánytól egyaránt független*” mindenki tudja, hogy a titkos kormánypárti szubvenció tartja a lecsuszott lapban a lelket, miután *Rudnyánszky Gyulának meg kellett volna a nagy gyrral megindult lapját.*

„*Féltszoldon ért*” egyébként a „*Debreczen*” is, — mint XVI. Lajos király veres kabátos svájci-ja, — mikor kiürült Franciaország kasszája, — ilyesféleket ír a lapról a „*Debreczen*” jeltelen vezércikkirója: talán *Szinay Gyula „főszerkesztő ur”,* talán *Bakonyi Samu „főmunkatárs”.* Mert az ilyesmit nem lehet egész bizonyossággal állítani, a lap munkatársai nagyon ritkán találkoznak, utóbb nevezett urakkal, akik csak olyan kirakati céggér voltak. (Az egyik munkatárs már *mástfél évig dolgozott a lannál,* mikor egy bálon sikerült találkoznia és megismerkednie *Szinay* főszerkesztő urral, aki hónapokig Budapestben vigyázott a házára a t. Házban.)

És *szombar délutánokon,* — mikor a nyomdák kellett fizetni, — itt is, ott is feltűnt a „*kölcsönkerés*” — ügyekben utazó *Kutassy Imre,* hogy lépten-nyomon találkozzék a hasonló tevékenység látától égő *Zichermann* Hermannal és *Erdélyi István* nyomdai művezetővel, *Kutassy Imre* feketére festett hajáról „*Hermányos bácsi*” és „*Tippán Tóbiás*” (Erdélyi Pista bátyánk e címen írt humor-cikkeket); tarkóig kopasz homlokáról ugyancsak hullott a verejték, mikor megpihentek Possert bácsinak, a Fischer-posztós házában székelő „*Borozó*”-jában, ahol *Rudnyánszky Gyulán* kívül mindenki volt hitele az újságírók közül, va-

A City megint a kisantantot a magyar kölcsön ügyében

London, aug. 25. A *Daily News* jelenti, hogy a kisantant és Anglia között élénk diplomáciai tárgyalások folynak, amelyeknek célja, hogy elhárítsák a magyar kölcsömmel szemben fenálló nehézségeket. Kétségtelen, hogy a *kisantant a magyar kölcsön ellenzésével Magyarországot olyan szerencsétlenségbe taszítja, melynek következtében Magyarország közvetlen szomszédjai is szenvedni fognak.* Ez a kérdés igen erősen érdeklé az angol pénzügyi köröket és a londoni Cityben a kisantantnak nem egy képviselője kapta azt az értesítést, hogy azok az államok amelyek szándékosan megnehezítik szomszédaik talpraállását, nem számíthatnak arra, hogy segítséget kapjanak, ha majd ők fordulnak Angliához kölcsönért.

Róma, aug. 25. A *Corriere d'Italia* „Olaszország és a magyar probléma” című cikkében azt írja, hogy Közép- és Kelet-európa viszonyai problémájának kulesét Magyarország alkotja. Olaszországra nézve nagy előny hogy Magyarországgal nemesak közös érdekel vannak, hanem ezt az érdeklőzösséget századokra visszanyúló kölcsönös rokonszenv is erősíti.

— **Az Okleveles Gyógyszerészek Országos Egyesületének debreceni csoportja** tegnapi közgyűlésén elhatározta, hogy memorandummal fordul a miniszterelnökhöz, illetve az öszkormányhoz, melyben sürgősen kéri: 1. hogy a most készülő paritásos béregevezető bizottságokról szóló törvényjavaslat a gyógyszerészekre is kiterjeszkedjék, 2. hogy a taxaiügyi bizottságban, valamint ugy az egyetemi, mint a gyógyszerészgyakornoki numerus clausus bizottságban az egyesült egy-egy képviselő helyet foglalhasson. — A memorandum átvitására Debreczen város nemzetgyűlési képviselőit kéri fel, kiket felkér egyúttal a memorandumban foglaltaknak a nemzetgyűlésben való támogatására is.

lamint Kemény János „*Kis pipa*”-jában, ahol „*Janikánk*” hűségesen vezette az „*Irók és hirtapírók, meg a művészek Album*”.

De sok esetben hiába várták a lapok munkatársai, hogy vasárnapra legalább egy-két ezüst forintos esőróghessen a zsebükben s *Szombathy* János, a nagy kajlabajszu, nagyokat mondó, de választékos stílusú, képzett újságíró (aki a szintársulat egyik derék segédszínésznőjével kötött házassága után a rendőrség szolgálatába állott s mint fogalmazó halt meg) — mint az öreg *Eresztő* derék, pontos „lelelőse” nem hiába cílták „*Lukács Emil* egykori főispáni titkár” lapunk barátja ama mondását:

— *Itt Debreczenben olyan lapkiadók vannak, — tisztelet a kivételnek, — hogy míg az ember kiumszikál a zsebükből egy forintot, — addigra halálosan megutálja a pénzt!*

Ilyen viszonyok és körülmények közt következett el a debreceni újságírásra az a kissé dekadens, de hála a Sorsnak nem sokáig tartó korszak, melyet mint az újságírógyakornokok (volontörök) időszakát kénytelen fellegyezni a hűséges krónikás.

Kezddő újságírók lépnek meg a debreceni Gönczi-utcai (a Ref. Kollégium háta mögött levő) behémtanyát, mely valóságos „*Ejje! menhely*” volt ez a clemes öreg házaspár jóvoltából. Az egymás mellett levő két, régebben „*diák-tanyán*” minden este 10-12 kezdő újságíró, színész-csémete aludta a zörgő szalmazsákokon a maga sokat ígérő álmait hírről és dicsőségről.

Ugyanabban az időben a régi vár-

Mint ismét a városi drágasági pötlésnek kellett kora kormánjának ezt recen által dig mint a számolták

Ezt a kö igyekezett dig éveken koptatta a szegkek viss miniszterium idöben azt lam a tör közönkint lam most már most végre tozást.

A tanács méltán — talanság e hogy az al valorizálása nem enged menö köl biróság el

A sav a b

A debre tető tanács kos ember jánosné b

Mint am elején a c savósugti nosné hi szurta ha bornét. A lentkezett

A mai ísmerő va nem akar hanem a r tettét. A r tek, ő vé ses tálat, kiutasított dühbe hoz ról a ko telé szurt kés a sz

A váltság kihál losi Gábo a vádolt hozott it tartja a nujának, a kihállo elnapolta

megyehá Frohner-akkor ny uzlet”, m számára, még csod jelentek

Egy k zési, bu be az üz jutott pé dotgot c sors öss Antallak, idejében ezenben,

Lits A gyermek gától a mes élet silium a hagynta vagy u, mikor u azt yan Debrecz Lits An nõi vall raiforgó lott a l vásárol

Össze kat”, d mabb e tevezet üzletre berek

Ellen volonté különb Sem a nagyot

Valorizálva kéri vissza a város az államnak kölcsön adott pénzt

Mint ismeretes, hosszú éveken át a város fizette ki a városi tisztviselők drágasági segélyeit és egyéb fizetési pótlékeit, amelyeket az államnak kellett volna viselni. A mindenkori kormányok el is ismerték az államnak ezt a kötelezettségét s a Debrecen által teljesített fizetéseket mindig mint az államnak adott kölcsönt számolták el.

Ezt a kölcsönt azonban sohasem igyekezett az állam törleszteni, pedig éveken át sok városi deputáció koptatta a kölcsönadott hatalmas összegek visszaadásának sürgetésére a minisztériumok külsőjét. Az utóbbi időben aztán végre megkezdte az állam a törlesztéseket. A város időközönként kapott egy pár milliót — most már bagatel összegeket — s most végre megkapta az egész tartozást.

A tanács azonban úgy véli — és méltán — hogy a városon méltánytalanság esett s ezért elhatározta, hogy az államtól a kölcsönadott pénz valorizálását kéri. A tanács ezáltal nem enged igazából s a sok millióra menő kölcsön valorizálásért kész a bíróság elé is menni.

A savósguti gyilkos a bíróság előtt

A debreceni kir. törvényszék büntető tanácsa ma tárgyalta a szándékos emberöléssel vádolt özv. Pásztor Jánosné bűnügyét.

Mint annak idején megírtuk, ez év elején a debreceni határban fekvő savósguti erdőben özv. Pásztor Jánosné hirtelen haragjában szíven szúrta barátját, Szentmiklósi Gábornét. A gyilkosság után önként jelentkezett a rendőrségen.

A mai főtárgyaláson Pásztorné beismerő vallomást tett, elmondta, hogy nem akarta megölni Szentmiklósinét, hanem hirtelen haragjában követte el tetteit. A konyhában, ahol együtt főztek, ő véletlenül felborította a leveses tálat, mire Szentmiklósiné durván kintasította a lakásból. Ez annyira dühbe hozta, hogy felkapta az asztalról a konyhakést és Szentmiklósiné felé szúrta, akinek a hosszú konyhakés a szívet szúrta keresztül.

A vádolt vallomása után a bíróság kihallgatta az elhalt Szentmiklósi Gáborné férjét, aki megerősítette a vádolt vallomását. A bíróság nem hozott ítéletet, mert szükségesnek tartja a gyilkosság egyetlen szemtanújának, Nagy Károly napszámának a kihallgatását és ezért a tárgyalást elnapolta.

Borgiák kora Erdélyben

Egy vasuti felügyelő sok milliós lopásai — A vizsgálóbiztosokat, panaszosokat és tanukat elteszik láb alól — Mérgezett feketekávé, auto-elgázolás és mérgezett szivar — Tizenegy gyilkosság

Néhány hét óta egy óriási bűnügy idézi vissza Erdélyben a Borgiák korát. A bűnügy modern gonosztevői éppen olyan titokzatos merkekkel törnek áldozataik életére, mint a századokkal ezelőtti Firenze rémei. Titokzatos merkek, amelyeknek belélegzésük elég a halálos mérgezéshez, gyilkolják le azokat, akik egy hatalmas bünszövetkezet ügyeibe avatkoznak.

A bünszövetkezet feje Mold József vasuti felügyelő, miután előbb hallatlanul nagy összegekig megkárosította a román államvasutakat a családok, lopások, sikkasztások, hamisítások hatalmas, bonyolult sorozatával, pár héttel ezelőtt a kolozsvári ügyvédség börtönébe került. Már maga ez a eredmény óriási erőfeszítést igényelt azok részéről, akik a bünszövetkezetet ártalmatlanná akarták tenni. Barényi Géza ellenőr, aki először fedezte fel az üzemeket, hiába küldött felettes hatóságának jelentéseket Mold József és bandája ellen, a feljelentésekre még válasz sem érkezett. Barényi, aki néha helyettesítette Mold Józsefet, véletlenül rájött, hogy a visszaéléseknek Mold a feje, ismét feljelentést tett, most már Mold ellen s mikor erre a feljelentésre sem történt intézkedés a bíróság megbüntetésére, gyűjteni kezdte az adatokat. Közben azután szenzációs fordulást történt: Mold Józsefet letartóztatták. A letartóztatás után egyre-másra érkeztek a feljelentések Mold ellen s napvilágra kerültek Mold régi bűneiről szóló jelentések is, amelyeket eddig hivatalos irásoktól mélyére süllyesztett a bünszövetkezet befolyása. Olyan nagy volt a napvilágra került bűnök halmaza, hogy a CFR vezetősége külön vizsgálóbiztos küldött ki a visszaélések teljes kiderítésére.

A megmérgezett vizsgálóbiztos

Ekkor azonban bebizonyult, hogy a banda fejének letartóztatása nem akadályozza meg a bünszövetkezet működését: a vizsgálóbiztos egy napon holtan találták lakásán. Megállapították, hogy a titokzatos banda mérgeggel gyilkolta meg. Az első áldozat után gyors egymásutánban még nyolcan estek áldozatul a bünszövetkezetnek. A hallatlan rafinériával kiesztelt gyilkosságsorozat természetesen a Mold-féle vizsgálat főszereplőit törölte ki az élet sorából. Detektívregénybe illő, rejtélyes, a legcsekélyebb nyom hátrahagyása nélkül végrehajtott gyilkosságoknak estek áldozatul a Mold-ügy vizsgálóbiztosai, amikor már a kellenél több

bet tudtak: épp így a panaszosok is, ha fontos, terhelő adatokat szolgáltatottak a vizsgálat részére. Az egyik a kávéházban esett össze holtan. Kiderült, hogy mérgező volt a feketekávében. A vizsgálat megállapította, hogy a pincérek, a kávéházi alkalmazottak ártatlanok. Ki csempészhetett hát a feketekávéba a gyilkos mérget? A másikat egy autó gázolta halálra. Sohasem derült ki, hogy mi volt az auto száma. És így tovább kilenc gyilkosság, amelyek közül egy sem szolgáltatott adatot a nyomozás részére.

Természetes, hogy a vizsgálatot vezető hatóságoknak az a gyanújuk támadt, hogy a börtönből maga Mold irányítja a bünszövetkezet merényleteit. Ez bizonyos is, de a vizsgálat rácsófolta a bizonyosságra is: Mold ellen semmiféle terhelő adatot nem tudott produkálni. Természetesen a vizsgálat folytatása mind nehezebb és nehezebb lett. Sok tanu, sok nyom elveszett s új terhelő adatokat kellett kinyomozni azokról a százmilliókra menő üzletekről, amelyekben Mold mindig az állam tulajdonát bocsátotta áruba.

Igy állott a nyomozás, amikor a gyilkosok elhatározták, hogy a vizsgálat új vezetőjét, Patrúbán Gergely vasuti főfelügyelőt is elteszik láb alól. Patrúbán belladonnával mérgezték meg. Egy szivart itatták át a mérgeggel és Patrúbán tárcájába csempésztek. A vizsgálóbiztos a kávéházban gyűjtött rá a szivarra — fekete után — és alig negyedóra múlva összeesett. Azonnal orvost hívtak hozzá, aki a habzszájú, görcsökben fetengő Patrúbánról azonnal megállapította, hogy megmérgezték. Az orvos tüstént gyomormosást alkalmazott, ami meg is mentette a vizsgálóbiztos életét, bár így is hosszú ápolásra van szüksége, hogy egészségét visszanyerje. Ez volt a bünszövetkezet tízedik merénylete s az első sikertelen a tíz közül.

Tizenegyedik gyilkossági merényletük

A bűnös manipulációk felfedezője, Barényi Géza ellenőr ellen követtek el. Valószínűleg Barényi tanuskodása is kényelmetlenné vált nekik. Pár nappal ezelőtt Barényi aradi hivatalában, iróasztala zárva tartott fiókjában egy szivart talált. Azt hitte, hogy a szivart ő tette valamikor a fiókba, tehát tárcájába tette többi szivarjai mellé. A hivatali órák után Gyoronkon levő szőlőjébe utazott, ahol megéheledt s ebed után nyugodtan rágyújtott a „megtalált” szivarra. Rö-

vid idő múlva heves rosszullet fogta el, hányinger vett rajta erőt, görcsökbe esett, szája habzott és végül elvesztette eszméletét. Nyomban orvost hívtak hozzá, aki gyomormosást alkalmazott. Ez megmentette Barényit. Az orvos a váladék vizsgálatát után megállapította, hogy a legerősebb mérgek egyikével, a belladonnával mérgezték meg Barényit is. A vizsgálat megállapította ugyan, hogy a szivari becsempésztek Barényi asztalfiókjába, de a gyilkosokra vonatkozólag ismét nem tudott adatot produkálni. Mindössze azt állapították meg, hogy a szivar becsempészőjének feltétlenül ismerősnek kell lennie az aradi vasutigazgatóság épületében, ahol Barényi szobája van, mert az épület külsőbét szigorú igazgatósági rendelet szerint idegenek nem léphetik át.

A bünszövetkezet befolyására

jellemző különben, hogy nemcsak magával a vizsgálattal, hanem az azt folytató Patrúbánál szemben is érihetetlen animozitással viselkedtek közvettlen felettes hatóságai, Patrúbának családja Aradon van és ő mint az aradi vasutigazgatósághoz beosztott tisztviselő, innen is kapja fizetését. Midőn felesége tegnap megjelent az aradi vasutigazgatóságnál, hogy férjének erre a hóra esedékes illetményét felvegye, ennek kifizetését azzal az indoklással tagadták meg, hogy az aradi vasutigazgatóság értesítése szerint Patrúbán meghalt, így tehát állítólagos özvegyének jogcime nincs a rendes illetmények felvételére. Ez a rendelkezés érthető megdöbbenést keltett Patrúbán családjában, mert nemcsak az indoklás szokatlan volta volt előtük érthetetlen, hanem az a tény is, hogy ezt minden hivatalos értesítés

NŐI
TÉLI KABÁTOK
Leányka kabátok
Plüsch kabátok
Szörme bundák
Ruhák
Ajlok
Blousok
FRANK SÁNDOR
NŐIDIVATHÁZÁBAN.

megyeháza épületével szemben levő Frohner-ház földszintjén pedig épen akkor nyílt meg egy „Vegyes divatüzlet”, már t. i. hölgyek és férfiak számára, mely üzlet esoda-áruiról és még csodásabb áraitól dicsimuszolok jelentek meg a lapokban.

Egy Kemény nevű, örmény kinézésű, budapesti „magánzó” rendezte be az üzletet, váratlan örökség útján jutott pénzével nem tudván okosabb dolgot cselekedni. A fővárosban a sors összehozta ezt a jó embert Lits Antallal, aki bohém-köborlásainak idejében már előzőleg járt Debreczenben.

Lits Antal előkelő fővárosi szülők gyermeke volt, de „elvadította magát a családját” szertelenül bohém életmódjával. Az iskolában *consilium abeundi* kapott, ott kellett hagynia az iskolai padokat. Színész, vagy újságíró szeretett volna lenni, mikor utjára került Kemény, akinek azt ajánlotta, hogy nyissanak üzletet Debreczenben. Abban az időben már Lits Antal vett hitelbe koporsókat, női vállfűzőkbe való acél-lemezt, napraírógő olajat... Ime most „pézt állott a hához” s készpénzzel lehetett vásárolni.

Összevásároltak holmi „partiarúkat”, de Lits izlését dicsérolőleg finomabb divatcikkeket. Lits volt az „üzletvezető”. Elképzelhető annak az üzletnek a sorsa, mely nem szakemberek által „alapított”.

Ellenben a debreczeni újságírók, volentörök, korrektorok s a lapok különböző rangú és rendű barátai. Sem azelőtt, sem azóta nem viseltek uagyot-akarásoktól duzzadó keblükön olyan nagyvonalú imelleket, olyan el-

kendőket, finom irancia parfümmel beillatosított, pompás mintákkal szegélyezett nyakkendőket, mint eme üzlet hajnalhasadása idején. A nyomdász- és gépleány-személyzet is kistaffirozta magát, selyem-kendőkkal különösebben.

Lits Antal pedig csak „vezette az üzletet” míg nem egyszer csak kiürültek a pultok és a Kemény ur kaszsjája egyaránt. (A jó ur keresztnevét nem sikerült az emlékezetnek megmenteni az utókor számára.)

Ekkor azután elérkezett az ideje Lits Antal pályaválasztásának. Miután meggyőzték a jó fiúk arról, hogy minden írói és hírlapírói pályának legelső kelleke az alaposság s a korrektori tudás, — a Debreceni Hírlap korrektora lett újságíró barátai jóvoltából. Dacára annak, hogy a mi Tónink a hatodik gimnaziális osztálynak mondott nem is olyan régen buscut, a Kutassy lapja soha fennállásának ideje alatt nem jelent meg anynyi sajtóhibával, mint Lits Antal korrektorsága alatt. Mondták is Simonyi Józsefnek, a másik kezdő hírlapírónak (ő is a „Debreczen”-nél ette a nyomdai személyzet által meghagyott sovány kenyert):

— Ha nem tudnánk, hogy veled járt a VI. gimnáziumot, el se hinnénk Tóni iskolázottságát, az elsikkasztott kettős t betűk mián.

— Hát való igaz, hogy mikor én a hatodikba jártam, akkor Tóni is járt, de csak az iskola mellé, mondta az egyébként kiváló újságíróvá lett, mindvégig szerény modoru, szótalan-ságában elmélázó Simonyi József, örökké bánatos mosollyal. (Budapestben érte utól a halál.)

Tónit végül is a helvesírás Szent

kellett léptetni újdondásnak. Mert annak kiváló volt. Mindent „kiszagolni”, kifirtatni nem volt rest, határozott érzékkel bírt a szenzációk iránt. Sokszor annyi „anyagot” szorgáltatott, — ekkor már a „Debreczen”-nek, ahol Kósa keze alá került, hogy a feldolgozásban ketten is segítettek neki a már akkor nálánál több készséggel rendelkező újságírógyakornokok közül.

Egyébként nagyon népszerű alakja volt Debreczen bohém-társaságának, aki képes volt egy ízben egyszerűen 16 bécsi szöveget fogadásból megenni, a „Dugó”-csárdában meg 40 tőjből készült ráutottát. Ebben a város határában levő korszakban alakították meg a „Dugó”-társaságot, melynek tagjai közül még sokan élhetnek Debreczenben. Egyetlen szakemből álló alapszabály képezte a társaság „létfajosságát”. Hogy ugyan is mikor az elnök (Szücs Kálmán banktisztviselő) elkiáltotta magát, hogy dugó!, akkor mindenkinek fel kellett mutatni a zsebében hordott paraíradugót. Aki nem tett eleget a kívánalomnak, „egy hort és egy vizet” fizetett.

Tónin nem lehetett kifogni, neki ugyanígy minden zsebében volt életrve egy-két elhasznált dugó.

Még az időközben ugyancsak újságíró-gyakornokként itt működő Gallovich Jenő és Polczner Árpád sem tudták Tónival összetűzni, pedig Polczner különösen összeférhetetlen természetű ember volt s az ő befolyása alatt állott Gallovich Jenő is.

Utóbbi úgy került Debreczenbe, hogy Nagyváradról fel akart utazni Budapestre a cündereti kivászártalmi s Püspökladányban kiszállván egy

vonatba szállt. (Szabadjegye volt a Máv. vonalaira s rögzelméje, hogy cilindert vasalni csak Budapesten tudnak.) Így maradt Debreczenben a „Debreczen” című lapnál.

Erre a volentör-korszakra esik az az idő, melyben Debreczenben 40 főkös lázban égett a párbaj-mánia. Polczner is, Gallovich is valóságos oszlopai voltak a lovagias eljárásoknak, de egyetlen jegyzőkönyvet nem zártak le „várható-seb” vagy „két-szeri golyóváltás” nélkül.

Pedig mindkettő tehetséges újságíró volt. Gallovich okosabban tette volna, ha több novellát, Polster pedig több verset és humoros apróságot ír a „Debreczen”-nek. Nekik tulajdonítható, hogy Debreczenben volt egy három napig tartó monstre párbajtárgyalás, melynek 18 vádlottja többrendbeli párbajokat vívott. Gallovich tizenegy párbajt vonatott felelősségre, de benne voltak az összes újságíró-gyakornokok, a később számtanácsosá lett Lindentfeld Ede, Loránt (Lőv) József és sok mások. Csak Polczner Árpád nem jelent meg a törvényszék előtt, ahol a védőügyvédek három sor padot foglaltak el, élükön Kardos Samuval és dr Benedek Jánossal. Hát még a sok orvos, tanu stb. Polczner Árpád ugyan is addigra meghalt Szegeden, régen ott nyugodván a családi kriptában.

Lits Antal is megint pályát választott. Kinevezte magát „selyemnyészési felügyelőnek” Aradmegyébe.

Boldog idők! mikor még ehhez nem kellett egyéb, csak valami befolyásos oldalági rokon.

mellőzésével mondták ki. Természetesen, a vizsgálóbiztos felesége óvást emelt ez ellen és bejelentette, hogy a mennyiben a fizetést a mai napon meg nem kapja, táviratilag értesíti a Kolozsváron tartózkodó Patrúbánt, és ugyanakkor az esetet táviratilag jelenti be a miniszternek is.

HIREK

— Vasárnapi istentiszteletek a református templomokban: a Nagytemplomban délelőtt 10 órakor prédikál dr. Révész Imre lelkész, ágendázik Sipos Imre lelkész, délután 5 órakor templomünnepély. (músora délelőtt 9 órakor prédikál Uray Sándor lelkész, ágendázik Szele György lelkész, délután 3 órakor Peleskey Sándor s.lelkész, a Kossuth-utcai templomban délelőtt 10 órakor Gábor András segédlelkész, ágendázik Baja Mihály lelkész, délután 5 órakor Baia Mihály lelkész, az Arpádtéri templomban délelőtt 10 órakor Molnár Ferenc lelkész, ágendázik Peleskey Sándor s.lelkész, délután 3 órakor Zámory Sándor s.lelkész, az ispotályi templomban délelőtt 10 órakor Boér Károly vallásánár, ágendázik Papp Imre s.lelkész, délután 3 órakor prédikál Tóth Sándor, a Homokkertben délelőtt 10 órakor prédikál és urvacserát oszt Makay Laos vallásaniólelkész, a Homokkertben délután 3 órakor prédikál Marton Sándor s.lelkész, a szegényházban délelőtt 10 órakor prédikál és urvacserát oszt Ladányi Zsigmond, a Nyilastelepen délután 5 órakor prédikál és urvacserát oszt dr. Böttykös Béla s.lelkész. Kórházi istentisztelet tart dr. Erdős Károly lelkészkepző int. igazg. és Nagy Sándor th. Tanyai istentiszteletet tart: Ondód, Kádár-dűllőben Nagy István vtellekész.

A Debreceni Keresztény Ifjúsági Egyesület f. hó 26-án rendezti összejövetelét Kollégium földszint 4. sz. a. délután 5 órakor tartja.

A Kálvinisták Templomegyesülete vegyeskarának tanulási órái hetenként csütörtökön tartanak a kollégium ének- és zenetermében. Este 7-8-ig a hölgyek, 8-9-ig a férfiak részére. Új tagok jelentkezését ugyanakkor és ugyanott elfogadja Szabó Lajos ref. kántor, karnagy.

Dr. Gramer és dr. Böhl professzor irak, a holland Hervormdekerk hivatalos kiküldöttjei látogatása alkalmával a Nagytemplomban aug. 26-án vasárnap délután rendezendő templomünnepély műsora: Gyülekezeti ének: Te benned bízunk... Imádkozik és üdvözlő beszédet mond: dr. Baltazár Dezső püspök. Énekel a Templomegyesület vegyeskara. Beszédet mond: dr. Böhl, Himnusz, éneklő a gyülekezet. „Jöjjen el a Te országod”, éneklő a gyülekezet. A holland nyelvű beszédet ifj. Csánki Benjámín, az utrechti egyetem polgára tolmácsolja. Belépés díjtalan, a perselybe gyűlt önkéntes adományok a „Vasárnap” sajtóalapjára fordítattik. Közvetlenül az ünnepély után a debreczeni ref. lelkésztestület a holland vendégek tiszteletére az egyház tanácstermében ünnepélyes ülést tart, melyre az összes tagok okvetlen megjelenését szeretettel és tisztelettel kéri a Moderátor.

— **Felemelték a fuvarozási díjakat.** A városi fuvarozási és köztisztasági vállalat szállítási díjait felemelték: egy hordó póceanyag kihordását 7500, egy tábla lég szállítását pedig 150 koronára.

HERCZEG ANNA
NŐI FELÖLTŐK MODELHÁZA
Ferencz József-ut (Piac-u.) 41.,
a dohány-nagyáruda mellett.
Elegáns őszi és téli
NŐIFELÖLTŐK
blousok, ruhák, és
szőrmék nagy választékban megérkeztek.
Szolid olcsó árak!

Kereskedők és iparosok gyűlése. A válságos gazdasági helyzetben aktuális kérdések megbeszélésére a kereskedelmi és iparkamara e hó 26-án, vasárnap délelőtt 10 órakor székházának nagytanácstermében szakértekezletet tart. Minthogy a kereskedőket és iparosokat egyaránt legközelebből érintő kérdésekről: a pénzügyi helyzetről, adóvalorizációról, ármegeállapításokról, az uszora-bírósi új rendeletről lesz szó, a kamara elnöksége reméli, hogy e gyűlésen a kereskedők és iparosok teljes számban részt fognak venni.

— **Felállítják az egyetemi gyógyszerterületet.** A népjóléti miniszter értesítette a városi tanácsot, hogy az egyetemi gyógyszerterület felállításához az engedélyt megadja. A gyógyszerterület a DMKE épületében állítják fel, ahol addig maradt, amíg az egyetem gyógyszerész fakultása megnyílik. A fakultás megnyitásával a gyógyszerterület kikerül a Nagyerdőre s az egyetemi épületek valamelyikében kap helyet. A gyógyszerterület csak az egyetem és az egyetemhez tartozók használhatják.

— **Egynapos tüzvéz egy debreceni tanyán.** Egy közismert debreceni földbortokos, Ecsedi István kádarcsi tanyáján ma délután 24 órán át tüzvéz pusztított. Eddig még meg nem állapított okból tegnap egy 46 méter hosszú széna és tőrekasztag kigyuladt és a nagy forróságban lobogó lánggal égett. A gazdasági események nem tudták megbirkózni a tüzvézszel, lovas küldöncöt küldtek be a városba segítségért. A tűznek martaléka lett a hatalmas asztal és nagyon veszélyeztette a gazdasági épületeket és a betakarított gabonatermet. A városból egy tűzoltószert vezetésével kivonultak a tűzoltók és sikerült is közel két órai munka után megfékezni a tüzet. A kár több millió korona.

— **Elítélték egy állfogászt.** Fried Adolf debreceni fiatalember engedély nélkül fogászati rendelőt nyitott a Miklós-utca és fogházason kívül fogtómest és műfogak készítését is vállalta. Társul vette Holstein Sándor vizsgázott budapesti fogtechnikust. Az üzlet jól ment és Fried csakhamar terjeszkedni kezdett: Haiduszboszón is nyitott fogászati rendelőt, melyet maga vezetett. A szakutadás nélküli Fried Adolf itt Papp János közművesnek nyit engedélyt a fogait, hogy ez nagy beteg lett. Papp feljelentette a kontár fogászt, aki a debreceni járásbíróhoz elé került. A mai tárgyaláson beigazolást nyert, hogy Fried Adolf képzettség nélkül nyitott fogászati rendelőt és ezért a bíróság 1000 korona pénzbüntetésre ítélte, Holstein Sándort pedig, mint bűnszegédet megbüntették 600 koronára és elrendelte mindkettőjük fogászati felszerelésének elkobzását.

BIRÓ
színtartó ruhafestő és vegyeltisztító
HÉTI MUNKARENDJE:
Hétfő: **Trikó selyem, szetter, kötött ruhafestés.**
Kedd: **Világos színre és minta utáni festés.**
Szerda: **Vegyeltisztítás és szőnyeg tisztítás.**
Csütörtök: **Pekete festés.**
Péntek: **Szines festés.**
Szombat: **Texill- és szőrmefestés.**
Gyászruhák festése a kívánt időre.
Postal megbízások gyorsan és pontosan eszközöltetnek.
Ügyes vasalóteány felvétetik.
FESTŐ- ÉS TISZTÍTÓ-TELEP
ARANY BIKÁ-ÉPÜLET.
Felvételi üzlet: Piac-utca 77.
Szikra kézimunka üzlet.

A legfinomabb férfi- és női
ANGOL GYAPJUSZÖVETEK,
grenadinok, női- és gyermek kötött ruhák, harisnyák állandó és olcsó beszerzési forrása a
MAYER DIVATÁRUHÁZ Piac-u. 18. (Tisza-palota)
Tulajdonos: Mayer A. János.

— **Házasság.** Blau Szerénke és Tepfer Herman aug. 26. d. u. 4 órakor tartják Hatvan-u. 49. sz. alatt esküvőjüket, melyre ezuton hívták meg rokonaikat és jóismerőseiket. (Mindenkülön értesítés helyett.)

— **Amputálták a Hatvan-utcai kert tolvajának lábát.** Megirtuk már, hogy napokkal ezeltt a Hatvan-utcai kertben Harsányi Imre kerülő gyümölcslopáson érte Szabó Imre napszámot és mikor ez el akart szaladni, utána lőtt. A lövés a lábán találta Szabót. kinek állapotában azóta súlyos komplikáció állott be, úgy, hogy egyik lábát amputálni kellett. Állapota életveszélyes, mert vérmérgezést kapott.

— **Poloska-razziát tart a város a szállodákban.** A városi tanácshoz az utóbbi időben sok jelentés érkezett, hogy a debreceni szállodák szobái piszkosak, poloskásak. A tanács elhatározta, hogy a szállodákat megvizsgálta és azok ellen a szállodások ellen, akik nem tartják tisztán szobáikat, eljárást indít. Ilyen értelemben már utasítást is kapott az előjáróság, amely rövid határidőn belül megtartja a debreceni szállodákban a poloska-razziát.

— **A faraktár tolvajai.** A szoboszló-uti Orbán és társa faraktárát az utóbbi időben állandóan lopkodták. gerendák és épületek egymás után tűntek el a faterlepről. A tulajdonos előt érthetetlen volt a sorozatos lopás, mert a telep őrei feltétlen megbízható emberek és idegen nem járt a telepen. A jítokzatos lopásokról a véletlen huzta le a leplet. Egy Szinésák Mihály nevű kocsis italos állapotban elmondta a faraktár egyik tulajdonosa előtt, hogy ő tud a lopásokról, a Kaszáttelep egyik háza is az ellopott anyagokból épült fel. Elfeccsente még, hogy asztalosokhoz is vitték az északánként lopott fából. Szinésákot a rendőrség őrizetbe vette és vallomása alapján megindították a nyomozást.

— **Ügyvédi hír.** Dr. Karsai Sándor és dr. Brück István ügyvédek iródaikat egyesítették. Iródahelyiségük dr. Karsai Sándor eddigi iródjában Piac-u. 63. (Félegyházi ház) földszinten van. Telefonszámok maradtak: 564 és 474.

— **Tolvaj eselőd.** Szabó Mihályné takarítóno a mult hónapban Dessewffy György gazdász lakását kifosztotta és a bezárt szekrényből ellopta Dessewffy minden készpénzét. A törvényszék hét hónapi fogházra ítélte a tolvaj takarítóno.

— **Nincs még sehol az ősz slágere:** „kötött mellény” selyemből és gyapjúból, meleg szép és nem drága, megtekinthető vételkényszer nélkül. Havas harisnyáruháiban, Bádogos-utca 1., Tisza-palota. Harisnya kiállítás.

— **Óvadékképes pénzebeszedőket** keres a gázgyár.
— **Jókarban lévő zongora** jutányos áron eladó Salétrom 12.

LEJBOB! LEGOLCSÓBB!
UGORKÁS és BEFOTTES
ÜVEGET,
VALAMINT
CSEH GYÁRTMÁNYU
TÁBLAÜVEGET
BERGER ÉS WEINBERGER
PIAC-UTCA 66.
TELEFON 11-20.

— **Magyarország kereskedelmi, ipari és mezőgazdasági címtára,** a világhírű R. Mosse cég kiadásában az ősz folyamán sajtó alá kerül. A teszt kötet számos más között tartalmazza a Magyarországi összes kereskedőinek és iparosainak pontos címét. A mű debreceni képviselője a városi hirdetési vállalat.

— **Azonnal beköltözhető két szoba** mellékhelyiségekkel álló lakás, isztálló és egész udvar használattal kiadó esetleg eladó. Cím a kidaóban.

— **Gyapjubirtokosok!** Aki gyapjút mosatni kívánja, vagy gyapjújából szövetet kíván feldolgoztatni és abból minden pótanagytól mentes tartós tiszta gyapjuszövetet bérben készíttetni, forduljon a Kelenföldi Textil-festő és Gyapjuárulkészítő R-T. központi iródaíához, Budapest, V., Országútz-tér 4.

— **Dr. Szász Zander- és vizgyógyintézete.** Iszap- és szénsavfürdők, Svéd torna, Degrassator, Soványító-kúra (villanyos). Férfiak részére d. e. 10-ig és d. u. 5-től 8-ig. Nők d. e. 10-től d. u. 5 óráig.

— **Krisch cserépkályharaktár** Piac-utca 89. Telefon 12—18. Vállal átrakást is.

— **Köztisztviselőknek** kedvezményes fürdőjegyek a **Margit-fürdőben.**

— **Gyöngyök, ruhadíszek, csipkék,** szállagok legnagyobb választékban Benyáts Emil főtéri üzletében.

— **Rába vasalt szekérkerék** mindenfajta igazírműhöz tökéletes gyártmány, így csaknem elpusztíthatatlan. Száraz anyag, hajított talp. Forgalmába hozza Riesz Henrik kocsiagyár.

— **Szirek András** uri és egyenruha szabó. Dívatos angol szövetek és egyenruhazati raktára. Debreczen, Szent Anna-utca 1.

— **Felhívás a nagyérdemű közönséghez.** Róna fényképezési szalon Piac-utca 58., I. em., augusztus hó 15-től szeptember hó 15-ig bezárólag **egy ingyen fényképpontot** tart, olyformán, hogy minden személy, ki fényképezeti magát, a fizetési elismerényét megőrzi és a sorsolással meg-ejtett ingyen napon készült felvételek tulajdonosa értesítve lesz és pénzt visszakapja.

Meglepetően szép művészi munkák.

Olcsó árak!!

Pártfogást kérve vagyok tisztelettel Róna Miklós fényképezésmester.

— **Befőttes üvegek** legolcsóbban beszerezhetők Kristály üvegáruháiban Szent Anna-u. 6.

— **Ha reumás** használjon iszapot a **Margit-fürdőben.**

— **Vízvezetési munkák,** javítások Püllöp, Csapó-utca 3. Telefon 9—17.

— **Női kalapokat** legszebb modellek után formál a Kalapüzem. Piac-utca 9.

— **Pensió-szerű** ellátás a Belvárosi Szanatóriumban, Kossuth-utca 39., árutazóknak naponként vagy hetenként kitűnő ellátással, mérsékelt áron.

— **Tűkőrgváltás, üvegciszolás,** régi tűkrok ujjaöntése. Sipkovits Béla, Szív-utca 14—15. Telefon 356.

— **Szőrméket** Klonda szücs legolcsóbban készít, alakít, javít, iparkamara, Werbőczy-u. 2., telefon 1425.

Hop megvan!!!
ezután
a **Parfumerie Jloná**-ban
Szt. Anna-u. 1.
fogok vásárolni.

1923
Nagy
A rész
zománvos
ban ma en
zat, a nél
lom is kis
tőzsdéről
okozták it
áru nem i
kereslettel
lyes kíná
íránt muta
a kurzus
lomban ke
gasabbak,
forgalom
árfolyamo
Magyar
Hitel 210-
péztár 2-
bank ex
gyar 145-
445000, H
—180000,
gatlanban
1600000,—
48000, Pe
Athenaun
szén 29000
herr 235-
Rima 200-
—1300000,
645000, Z
Izzó 670-
270000, K
Georgia
55000, Oc
Mezőh. c
220000, H
butor 23-
tika 90000
155000, L
Államvasu
525000.
Nem je
20000, Bp
petzky 5-
7000, Wa
7500—800
Demecser
A
Napoleon
Angol for
Dollár
Hollandi
Sváici fr
Francia f
Belga fra
Szokol
Dinár
Leva
Lei
Lengyel
Márka
London
Newyork
Amsterda
Zürich
Páris
Brüsszel
Prága
Belgrad
Szófia
Bukarest
Bécs
Berlin
Nemesi
2 koroná
nás 1200
ronás 12
450, 450-
ANGOL
férfi
és női
FIS C
cégnél
TÜ
mind
tése,
CSA
Deb
Zom

KÖZGAZDASÁG

Nagy áremelkedések a bankközi forgalomban

A részvénytőzsdén a bankok és bizományosok egymásközti forgalmában ma erősen megszilárdult az irányzat, a nélkül azonban, hogy a forgalom is kiszélesedett volna. A bécsi tőzsdéről érkezett kedvező hírek okozták itt is a vásárlási kedvet, de az áru nem igen jelentkezett és az élénk kereslettel szemben alig volt valamelyes kínálat. Különösen bankpapírok iránt mutatkozott az érdeklődés. Azok a kurzusok, melyeken a magánforgalomban kerestek papírokat, mind magasabbak, mint a legutóbbi hivatalos forgalom zárókurzusai. Állítólag ilyen árfolyamok fordultak elő:

Magyar Hitel 810—830000, Osztrák Hitel 210—220000, Általános Takarékpénztár 240—245000, Magyar-német bank ex iog 350000 pénz, Angol-magyar 145—150000, Földhitelbank 420—445000, Hermes 95000, Leszámitoló 175—180000, Magyar-olasz 64—70000, Ingatlanbank 320000, Keresk bank 1600000,—1650000, Lloyd bank 47—48000, Pesti Hazai 9500000—10000000, Athenaeum 260000, Rigler 80000, Köszén 2900000, Salgó 800—825000, Hoffherr 235—240000, Acél 440—450000, Rima 200—210000, Légszusz 1200000,—1300000, Östermelő 470000, Brassói 645000, Zimmer 22000, Fűsz 61000, Izzó 670—700000, Felten 850000, Juta 270000, Klotild 145000, Szalámi 35000, Georgia 1500000—1600000, Villányi 55000, Ocean 70000, Cukor 3700000, Mezőh. cukor 480000, Hazai ta 200—220000, Lichtig 29—30000, Viktória butor 23—24000, Adria 700000, Atlanti 90000, Közuti 45—50000, Déli vasut 155000, Levante 690000, Nova 143000, Államvasut 580000, MFTR 500—525000.

Nem jegyzett értékek: Újságüzem 20000, Bpesti bank 15—16000, Kopeck 5—6000, Pharmancia 6500—7000, Warnsdorfi 3000—3400, Cellini 7500—8000, Mezőg. hitel 19—24000, Demecseri 26—30000.

A devizaközpont árfolyamai

Valuták	Vétel	Eladás
Napoleon (pénz)	68800.—	—
Angol font	87400.—	89800.—
Dollár	19300.—	19900.—
Hollandi forint	7510.—	7750.—
Svájci frank	3440.—	3560.—
Francia frank	1090.—	1126.—
Belga frank	860.—	895.—
Szokol	568.—	592.—
Dinár	195.—	203.—
Leva	170.—	177.—
Lei	85.50	92.50
Lengyel márka	0.083	0.093
Márka	0.0035	0.0055

Devizák	Vétel	Eladás
London	87200.—	89600.—
Newyork	19100.—	19700.—
Amsterdam	7510.—	7750.—
Zürich	3440.—	3560.—
Páris	1075.—	1111.—
Brüsszel	860.—	895.—
Prága	568.—	592.—
Belgrád	195.—	203.—
Szofia	170.—	177.—
Bukarest	85.—	92.—
Bécs	0.2685	0.2825
Berlin	0.0035	0.0055

Nemesfémjelentés: 1 koronás 2350, 2 koronás 4700, forint 6300, 5 koronás 12000, 10 koronás 63000, 20 koronás 126000, Ducat 71000, 8-as ezüst 450, 450-es 420, 14 karátos tört arany

ANGOL ES MÁS GYÁRTMÁNYU SZÖVETEK
férfi és női
LEGOLCSÓBBAN
FISCHER ADOLF ES FIA
cégnél Plac-utca 61. kaphatók.

TÜKRÖGYÁRTÁS
mindenfélé ujj tükrök készítése, régi tükrök újra öntése
CSAPÓ-UTCA 19. SZ.
Debreczeni Üvegcsiszoló-és Tükrőgyár.

11700, szinarany 21000, platina 80000. Forgalom csekély, irányzat tartott.

Zürichi zárlat

Berlin 115, Hollandia 218, Newyork 553, London 2528, Páris 3130, Milánó 2390, Prága 1625, BUDAPEST 3 és egyenlő, Belgrád 567 és fél, Bukarest 210, Varsó 21, Bécs 78, Szofia 490.

Terménytőzsde

A mai üzlet csekély volt, mert buzában a malomkárta miatt nem vásárolt. Tiszavidéki buza ára jóval magasabb a pestinél. Egyedül zabban volt élénk-ség.

Hivatalos árak: Zab 64—65000, karpá 39—40000, A többi változatlan.

A debreceni piac

Az utóbbi hetekben az állatvásároknak abnormis mértékben emelkedtek az árak. Az emelkedő tendencia ma kifejezésre jutott a húsaránynál. A marhahús elérte a 7000 koronát, a sertéshús 8000 korona fölé emelkedett. Az árak a következők: Marhahús 6000—7000, borjúhús 6600, növendék marhahús 6000, liba-rucabus 8—9000, juhús 5600 korona. A sertéstermékek ára emelkedett. Sódarhús 8000, csont nélküli 9000, töviskes 8000, vékony oldal 7500, bőrös hús na 13,000, füstölt sonka 12,000, hús 11,600, kolbász 13,000, szalonna 15,600, friss kolbász 10,000, száraz kolbász 22,000, paprikás szalonna 15,400, zsirnak való 12,000, hajt 12,800, zsír 13,600, tepertő 10,000, sajt 10,000, főtt kolbász 18,000 korona. A hal 5000 korona.

A terménytőzsdén a buza ára emelkedett; tegnap 68,000 koronáért lehetett vásárolni, ma már 70—72,000 korona volt az ára. Rozs 44—46,000, árpa 56—58,000, zab 56—60,000, tengeri 80—82,000 korona.

GYÖNYÖRŰ NYAKKENDŐK FRANK EDÉNÉL.

KALAPOK
a legnagyobb választékban és legolcsóbban
WERNER SÁNDORNÁL
Plac-utca 72. szám.

LEGOLCSÓBB GYAPJUSZÖVETEK
bélésárúk és női velour kelmék
WEISZ IGNÁC Plac-u. 75.

Jól jár,
ha siet ruházati szükségletét mielőbb beszerezni az
Arany Bika
diva házában
(Bika-épület)
TELEFON: 765.
hol nagy választékban velour kabát szövetek, kosztüm és férfiruha szövetek, férfies női fehérneműek, selymek, batizsok, tlanellék és vásznak olcsó árért kaphatók.

KALAPALKITÁSOK
LEGSZEBBEN KÉSZÜLNEK
SZELL GERGELYNÉL PIAC-UTCA 63.
TELEFON 11-11.

Tejpiac: Taró 1500—2000, juhtaró 5000, vaj 10—12,000, tej 350—450, tejfél 2000—2500, tojás 240—250 korona.

Baromfi: Kappan 18—20000, csuk 12—18000, pulyka 25—42000, liba 28—44000, rucsa 12—22000, csirke paprikásnak való 10—11000, rántani való 7—9000 korona.

Tűzti: Apróia 12—13000, tuskófa 10000 korona mázsáért.

AZ ÉPÍTŐIPARI ÉRTÉKPAPÍROK ELÉRTÉK AZ ARANYPARITÁST

Az építési konjunktúra és az értéktőzsde. — Az Újpesti Betonáru és Kerámiai Gyar építőköveket exportál. — A gyár papírjait legközelebb bevezetik a tőzsdére.

A budapesti értéktőzsde legutóbbi ellanyhulása alkalmával a piac legjobban dédelgetett értékei és legjobban aranyértékűnek tartott papírjai is 20—30, sőt 40 százalékos értékesítést szenvedtek. Fenntartást keltett ez alkalommal, hogy az exoták piacára csak bevezetett „Újpesti Betonáru és Kerámiaigyar” részvényei a legnagyobb deruban is szilárdan tartották árfolyamukat és csakhamar újabb árnyereségre tettek szert. Fővárosi tőzsdei körökből nyert információink alapján a papír szilárd fekvését elsősorban belső értéke, de főként a most megindult óriási építési konjunktúra mozdítja elő. A gyár 1917-ben alakult és 1923-ban alakították át a somorjai Lukásich Géza báró ny. altábornagy elnöklése alatt és Kálmán Gusztáv v. b.

LEGSZEBB LEGOLCSÓBB

KALAPOK
HERMAN ES FRIEDMANNAL
PIAC-UTCA 10.
BIKÁVAL SZEMBEN.

Uri fehérenemű készítmést vállal
DEBRECZENI MECHANIKAI FEHERNEMŰ VALLALAT
SZECHENYI-UTCA 30.
Villanyerőre berendezett üzem.

Izléses angol gyapjuszövetek
nagy választékban, meglepő olcsón. Elismert elsőrendű modern uriszabóság
BIHARI ZSIGMOND
Plac-utca 16. Alföldi Takarékpénztár.

NŐI ES PÉRFI
KALAPALKITÁSOK
LEGSZEBBEN KÉSZÜLNEK
SZELL GERGELYNÉL PIAC-UTCA 63.
TELEFON 11-11.

t. t. alelnöklésével, részvénytársasággá. Jelenleg állandóan 200—250 munkást foglalkoztat 13664 négyszögöl területű saját telephelyén, illetve kavics és homokbányáiban. Körülbelül 300,000 köbméter kavics áll rendelkezésre, ami a kavics mai 6800 koronás árértékénél maga kétszázötvennél nagyobb összeget reprezentál.

Betonosztálya mindennemű építési anyagok gyártásával foglalkozik, kerámiai osztálya legfőképp kövítő szekrényeket gyárt, amelyeket kizárólag külföldre szállít. A gyárnak ez a speciális cikke ma már Holland-Indiában éppen annyira ismeretes, mint Északamerikában és miután az óriási szállítási költségek ellenére is dollárban 60 százalékkal olcsóbb, mint a régebben bevezetett Richter-féle építőszekrények, — a további elterjedés biztosítottnak tekinthető. Csak nemrégén vállalta el a gyár amerikai képviselőtét Molnár Lipót, az Amerikai Magyar Kereskedelmi Kamara titkára és máris több vagon építőszekrényt rendelt meg, amelynek ára természetesen dollárban érkezik vissza hazánkba. Maga az a körülmény, hogy a gyár csaknem kizárólag exportra dolgozik, eléggé magyarázza papírjainak szilárd helyzetét és azok, akik állandó értékű részvényekbe akarták pénzüket fektetni, a részvény belső, ugynevezett tömegértékénél fogva is jól járnak, mert a gyárhoz tartozó telkek ára négyszögölönként 40 aranykoronára tehető és az újonnan épülő szárny építési költsége maga egymillió aranykoronára rug. Ennek elkészülte után ötszáz munkást fog foglalkoztatni.

Utolsó érv még, de a papír híveinek legerősebb érve az, hogy a gyár igazgatósága az öszi tőzsdeszervezésben kérelmezte részvényeinek a tőzsdén való kotírozását is. A papír tőzsdéi irányítását a budapesti értéktőzsdén kitűnően ismert előkelő tőzsdédecg a Kemény Pál és Társa (V., Géza-utca 3.) látja el.

VALÓDI SVÁJCI
Eckert-féle
szita- és daraselymek
kerületi tőrként:
MŰSZAKI ES KERESKEDELMI TÁRSASÁG
Horváth, Miklós és Herman
DEBRECZEN
HUNYADI-UTCA 17.
AZ UDVARBAN.
Gépolajok, Hengerolajok, Gépzsír, mészak és malomfelszerelési cikkek Állandó raktára.
TŰZIFA, KÖZSÉN, TÉGLA, CSERÉP, MÉSZ vagonátételben.
Telefon: 4-45, Sürgőnyim: MŰKÉZAR.

Zománcozott l-a lemezedények, rudvasak, ekealkatrészek, füstcsövek, öntvények és durva vasárúk nagyban és kicsinyben **Tóth Gyula** vaskereskedésében, a városháza sarkán.

SZÍNHÁZ

Mozgósínházak

Vigszínház
Vigszínházmozgó. Nebántsvirág és Sugárka Lóth Ilával.
F. hó 27., 28. és 29-én nagy takarítás végett nincs előadás.

Uránia

Uránia. Legsötétebb Áirikában, harmadik része ma utoljára. Negyedik része kedden, szerdán.
Vígjáték, nevető est hétfőn.

Apollo

A válópörös dráma és a Magántitkár, két amerikai sláger kép ma utoljára az Apollóban.
Hella Moja és Alexandar Moissi hétfőn az Apollóban.

SZÖRMEARUT

FEST, ALAKIT, JAVIT

SAKSZERÜEN

LIPCEI SZÖRMEHÁZ,
József királyi herceg-utcai oldalon.
KOHN SÁNDOR
SZÜCSMESTER.

SPORT

A vasárnapi program

Vasárnap teljes erővel megindul az őszi bajnoki kampány. Debrecenben és a vidéken négy debreceni egyesület csapata száll küzdelemre a bajnoki pontokért. Debrecenben a Diószegi-úti vasutaspályán két mérkőzés kerül eldöntésre. Délután fél 2 órakor a DMTK a NyTVE-vel játszik fővárosi bíró vezetésével. A mérkőzés előreláthatólag egyenlő erők küzdelme lesz, ha a DMTK teljes küzdőképességét kifejti, egy-két gólarányú győzelmet érhet el, de eldöntetlen eredmény is valószínű. Ugyancsak a vasutaspályán kerül eldöntésre a

DVSC—Kisvárdai SE mérkőzése is. A KSE nem megvetendő ellenfél, küzdelem után a bajnokesapat 2-3 gólarányú győzelmére várható. Bíró Balogh Imre lesz.

A DKASE Nyregyházán a Ny. Törökkel küzd a biztos győzelem reményével, a mérkőzést fővárosi bíró vezeti. A DTE Bereitvőújfaluban az újdonsült elsőosztályú BUSE-val veszi fel a küzdelmet. A BUSE otthonában veszélyes ellenfél s a DTE-nek teljes jártéktudással és lelkesedéssel kell küzdenie, ha győzelmet akar elérni. A mérkőzést Káldy Zsigmond vezeti. A DTE—BUSE mérkőzés előtt országos atlétikai verseny lesz az MTK, a debreceni, szolnoki s nyiregyházi egyesületek versenyzőinek indulásával.

A miskolci országos teniszversenyek második napján a debreceni versenyzők szerencsétlen véletlen folytán csaknem mind egymással kerültek szembe. Várady-Szabó Andor győzött Nagy László ellen 6:3, 7:5; Német György (Miskolc) Várady-Szabó Sándor (Budapest) ellen 6:3, 6:4; Várady-Szabó György (Debrecen) Szántó László (Budapest) ellen 6:3, 2:6, 6:4 arányban. A női egyesben Petrikné Gaál Sári (Diósgyőr) legyőzte Walther Mignont (BBTE), a debreceni győztest 2:6, 6:1, 6:1 arányban. A férfi párosban a Várady-Szabó Andor—Várady-Szabó Sándor pár a Sáfrány Dezső—Zakariás István párt verte 6:2, 6:3 arányban, a vegyes párosban a Várady-Szabó Andor—Wildner Károlyné pár 6:0, 6:1 arányban győzött a miskolci Sáfrány Dezső—Kovács Évike pár fölött. A Várady-Szabó Andor—Várady-Szabó Sándor és Szikszay—Szántó mérkőzés első helyét 14:12 arányban Várady-Szabóék nyerték, sötétség miatt félbeszakadt. A női bajnokság a védő Wildner Károlyné és valószínűleg P. Gaál Sári között dől el, a nap szenzációja Walther Mignont veresége volt.

Kelet—Észak. Szeptember 2-án Miskolcon a két kerület válogatottjai találkoznak, mert az északi kerület elállott halasztó szándékától. A labdarúgó csapatok mérkőzése előtt atlétikai kerületközi mérkőzés lesz Kelet—Észak között.

A DSC ifjúsági és a Testvériség játékosait felhívja az intéző, hogy a fél 10 órakor tartandó mérkőzésen jelenjenek meg.

BŐRKABÁTOK, RAGLÁNOK, ÖLTÖNYÖK

NAGY VÁLASZTÉKBAN KAPHATÓK

GELBER TESTVÉREK

FÉRFI- ÉS GYERMEKRUHA ÁRUHÁZÁBAN,
PIAC-UTCA 67. FROHNER-SZÁLLODA ÉPÜLET.

ISKOLATÁSKA

már 1000 K-ért kapható
FRANKNÁL, Csapó-utca 11.

MEGBIZHATÓ MINŐSÉGŰ

GYAPJUSZÖVETET

FELDHEIN DEZSŐ-nél
vásároljon. Piac-utca 67.
TELEFON SZAM 1105.

Feldheim Imre

POSTÓHÁZ

Kossuth-utca 6.
még mindig a legolcsóbb bevásárlási hely

Sok pénzt

takarít meg,
ha mielőbb beszéri az
őszi idényre ruházati
szükségeit az

Apollo Divatáruházban

Piac-u. 67. (Miklós-u. sarok.)
TELEFON: 764.

Hol nagy választékban velour kabátzövetek, férfi- és női fehérműek, selymek, batistók, flanellek és vásznak olcsó árért kaphatók.

LEÁNYKA LUSZTER KÖTÉNYEK

ÓRIÁSI VÁLASZTÉKBAN, MEGLEPŐ OLCSÓN
Lantos Csipkeáruház, Kossuth-utca 4.

NYILTTÉR*

Tekintettel a szabó-sztrájkra,
nálam 48 óra alatt
öltöny **229,000,**
kosztum **299,000.**

TEGDÉS JÁNOS
PÉTERFIA 42.

Külön katonaszabóság.
Fordítás legolcsóbban.

* E rovatban közöltékért nem vállal teleösszet a szerkesztőség.

Új női divatszalon!

Értesitem a m. t. hölgyközönséget, hogy a Demetrovitsné és Kovács cégtől megváltam és Piac-utca 38. szám alatt Kovács és Társa cég alatt új angol és francia női divatszalonot nyitottam.

Kérem továbbra is szíves partfogásukat.

Kovács és Társa
női divatszalon,
Piac-utca 38. sz.

Értesítés.

Silberstein és Adler posztó-és kézműáru üzlete a hét folyamán nyílik meg. Kossuth-utca 2. Városháza-épület.

Lauer Irén

női kalap- és kézimunka szalonja Rákóczi-utca 9. sz. alatt szeptember elsején megnyílik.

Megbízásokat

az ország bármely részében való elintézésre elfogadunk

Időt, pénzt, fáradságot

takarít meg, ha üzleti vagy magánügyeinek elintézését reánk bizza. Méréseket díjazás mellett ötven millió korona erejéig garanciát vállalunk

Berkovits ügynökségi
iroda Egház-tér 5.
1. emelet. Telef. 14 59.

Tűzálló téglák

különböző mérethet és samottliszt Timár u. 11. Telefon 10—92. kapható.

GUTINÉ EGRI MARGIT

Államilag képesített okleveles zongoratanár, Bartók mester volt növendéke, a budapesti székesfővárosi zenekola volt tanára

zongoraórákat

— Zeneokadémiára előkészít. —

Szent Anna-u. 31., földszint.

Műhely céljaira

2-3 helyiségből álló telepet keresek bérbe. —
Lehet pince is.
Cím a kladóban.

MÉSZ

cement, cserép és mindenféle építkezési anyagok állandóan, legutányosabban beszerezhetők
WEISZ mészraktárában
Bocskai-tér 2. szám.
D. M. K. E.-vel szemben.

NEM MARAD JELSZÓ

a többtermelés, ha a Hatvani Növénymesítő r.-t. eredeti hatvani

NEMESITETT

ŐSZIBUZA és ROZS

vetőmagjait veti, mért azok tapasztalat szerint kat. holdankint 150—400 kg. terméstopplelet biztosítanak. Rendeje meg az őszi vetőmagot azonnal az egyedárúsító

MAGYAR MAGTENYÉSZTÉSI R-T.-nál Budapest, IV., Szép-u. 1.

Telefon: 66—53, 54.
Sürgőzycím: Granárium.
Ugyanott saját tenyésztésű és szavatoltan fajtisza, jó csiraképességű gazdasági, konyhakerti és virágmagvak.
Árjegyzék ingyen!

Gyapjubirtokosok!

Aki gyapjút mosatni kívánja, vagy gyapjából szövetet kíván feldolgoztatni és abból minden pótlanyagotl mentes, tartós, tiszta gyapjuszövetet bérben készíttetni, forduljon a **Kelenföldi Textilfestő és Gyapjuárúképzítő R.-T.** Központi irodájához Budapest, V. Országház-tér 4.

Központi Éléstár

BERGER TESTVEREK
Miklós utca 2. szám,
(Apollo mozgóval szemben.)
Kapható jutányos áron mindenemű liszt őrlemény, buza dara, korpa, bab és egyéb élelmiszer.
Telefon szám 13—93.

LISZT

a legszebb és legjobb minőségben, saját őrítésem, a legolcsóbb napi árban kaphatók. Sültögetők, pékek és kereskedők nagy árengedményben részesülnek.

Révi István

új lisztüzlete Nyugati-u. 2. a terménypiacon.
Telefon: 12-61.

Mindenféle terménycikkek a legmagasabb napi árban való vételre és legutányosab eladása. Mindenféle terménycikkek lisztre való kiszerelésre.

Olcsó kertibutorok, nyugszék.

Garantált százaz anyagból készült vasalt és vasalatlan **szekerek** kőristalppal, akácülökkel és szilfaaggyal. — **Szekeralkatrészek** (agyak, löcsök, kullók stb.) Gyönyörű kivitelű, olajtengelyes **Észterházy-kocsik**. — Elsőrendű száraz anyagból készült **tölgyparkét**, falrics és székléc nagy választékban állandóan raktáron

Ráhmer Sándornál
Debrecen, Piac-u. 43.
TELEFON 962.

a Neuschloss-Lichtig Faipar R.-T. és a Pestszentlőrinczi Parketgyár R.-T. vezérképviselete.

Értesitem

t. vevőimet, hogy szücs-műhelyemet áthelyeztem Piac-utca 42. sz. alól **Miklós-utca 22.** szám alá, hol mindenféle szőrme-dolgokat izlésesen és pontosan készítek.

Altmann szücs,
Miklós-utca 22.

Németországi
tanulmányutjáról
visszaérkezett a

Központi Kelmefestő

Varga-utca 1. (Iparbank-palota.)
Színkreációk! Színkompozíciók!
Kelmék, selymek, szőrme-
festése, bőrfestés, vegytisztítás.

2-3 KÖFARAGÓ TANULÓ

felvételik a Debreczeni Mű-
gyár Részvénytársaságnál
Füredi-u. 2. Margit-fürdő mellett.

MŰKŐ SÍRKÖVEK,

műkő, terrazzo és beton-
burkoló munkák, aszbeszt-
pala és kátránypapírfedések
szakszerű készítését vállalja

LURÁCS VILMOS ÉS TESTVÉRE.
Hatvan-utca 7. Telefon 308.

Portlandcement, kőpor, ká-
tránypapír, kutygyűrűk, betonvályuk,
cementlapok és mindennemű épít-
kezési anyagok legolcsóbban kaphatók.

Puskaművesműhely megnyitása!

Van szerencsém a n. é. közön-
ség szíves tudomására hozni,
hogy a L a d á n y i J. és T á r s a
puskaműves cégtől kiléptem és
Vár-utca 9. szám
(Nyomtató-u. sarok)
alatt puskaműves műhelyemet
újbol megnyitottam. Minden e
szakmába vago javításokat,
agyazásokat, átalakításokat,
barnitásokat szakszerűen és
jótállás mellett eszközölök.
A n. é. közönség szíves párt-
fogását kérem.

Nagy István
puskaműves,
Vár-utca 9. sz.

Egy tanuló felvétetik.

Még e héten

ki nálam vásárol

ingyen kap

egy doboz

fogport!!

Reklám Áruház
Szent Anna-utca 5. sz.

Lakkozott réz és nikkelt
LÓSZERSZÁMVERETEK,
Tömör és préselt
BUTORVERETEK,
épületvasalások
BÉSZLER LAJOSNÁL, Széchenyi-u. 2.

LEGDIVATOSABB

ruhák

MORGENSTERN MANÓ
uridivat szalonjában készülnek.
SZENT ANNA U. 5., az udvarban.

GÖRCSÖS LAJOS

BATTHYÁNYI-UTCA 26
VILLAMOS SELYEM ERNYŐK
OO KÉSZÍTÉSÉT VÁLLALJA. OO

KUN JÓZSEF

késműves,
műkőszőrűs
Széchenyi-utca 1. szám.

Virágcserepek

12-13 cm. átméretűek, nagy és kis
tételben, sőt egyenként is kaphatók
Timár-u. 11. Telefon 10-92.

Új Bélyegzőgyár

megnyit!
Iroda Simonffy-u. 1/c. földszint.
Üzem Reáliskola-utca 6.

Poppenné Schwartz Gizella

női kalapszalonya
Simonffy-utca 33.

Nyirbátori cukrászda

családi okok miatt
azonnal
eladó.

Legszébb alkalmi
ajándék egy prima

zsebóra

Omega. Doxa. Longines.
Inga órák minden butor szímben.
Divatos ékszerek, jeggyűrűk
— legolcsóbban kaphatók —

BLATTNER BELA
órák és ékszerész, Kossuth-u. 4.
Arany, ezüst beváltás!

Harisnyafejelést,

új férfi- és női harisnyák készí-
tését kitűnő erős anyagból vállalja

SCHWARCZ

zsíngyár, Piac-u. 32.

Ugyanott munkásnők harisnyá-
fejeléshez felvétetnek.

VASÁRUK,

épület- és butor-
vasalások, réz-
lemezek kaphatók

BAKOS

vaskeres-
kedésében.

Csapó-u. 88. Telefon 620.

Elsőrendű darabos MESZET,

oltott meszet, szovált és horgolt
cserepet, téglát, portlandcemen-
tet, szigetelő lemezt, beton-
homokot, deszka- és faanyagot
raktárról **azonnal szállít**

BARTHA építkezési anyagtelepe.
Telefon 785. Ispóty-ut 3/b.

BŐRÖNDÖT, RETIKÜLT,

pénztárcát, bőrlábszárvédőt
csak a készítőnél vegyen
PIAC UTCA 44. SZ.

FEUERMANN bőröndös.

Fogműterem Budapestről.

Huzás tömés és műfogak.

Váry János

államilag vizsgázott fogtechnikus.
Darabos-utca 18. sz.

(Egyház-térről kezdődik.)

KÖVÁRY SZÜCS

PIAC-UTCA 42. SZ.

Legszébb kivitelben
készít és alakít
szőrmemunkákat.

Nagyban és azonnal szállít
kicsinyben

raktárról éppen úgy,
mint a bányákból
háztartási, ipari és
gazdasági célokra

POROSZ**SZENET KOKSZOT**

mosott kovácszenet

a Deutschland, Hohenzollern, Schle-
sien, Gotthard, Paulus, Brandenburg,
Lythandra, Wolfgang, Graf Franz,
Frieden, Anna, Emma és Römer
bányák szénének

magyarországi eladási irodája

VÁGÓ REZSŐ

SZÉNNAGYKERESKEDŐ

Budapest, V., Bathory u. 5.

Telefon: 21-37, 114-77, 147-00, 51-81.
Sürgőnyeln: **Tizezer Budapest.**

Használjon csak

METEOR

kávépótlékot!
Jobb és kiadósabb,
mint bármely más
gyártmány. Kapható
minden fűszerüzletben.

Zsoldos tanintézet

a legjobban készítő

: magánvizsgákra. :

Összefoglaló tankönyv.

A középiskola négy alsó osztályának
tananyaga két kötetben. Megrendelhető

Budapest, VII., Dohány-u. 84.

VESZEK

legmagasabb árban

aranyat, ezüstöt,

brilliant és gyöngyöket

GRITSGH GYÖRGY Kossuth-u. 13.
(Saját ház.)

Gépszurozást,

bluzborgolást, fehérnemű és
monogramhímzést, guvré és
plüssérozást, gombahuzást, elő-
rajzolást szépen és olcsón készít

SZILÁGYI LAJOS
kézmunka és műhímző vállalata.
Széchenyi-utca 1. sz.

ALAPITTATOTT
1860. ÉVBEN

STERN JÓZSEF RT.

BUDAPEST IV.
CALVIN-TÉR 1.

Kizárólag első-
rendű minőség-
ben a legelő-
nyösebb áron.

Női és férfi ruhaszövetek
Női, férfi- és gyermekfehérneműek
Vászon és mosóárak

Maradékot
rendkívüli
olcsó áron
kaphatók.

APRÓ HIRDETÉSEK

VÉTELE

Ócska vasat

rezet legmagasabb árért veszek. Elhasznált vasat kovácsoknak dupla vasért becsérellek. Nagyobb tételek házról elszállítok.

STEINER,
Eötvös-utca 110.

TELEFON: 6-86.

Aranyat,

ezüstöt, drágaköveket, hamis fogakat legmagasabb árban veszek.

Braun Mór
ékszerész, Piac-u. 31.
Mihalovits gyógyszerész mellett.

ELADÁS

Betoncserép

kiváló tartós, gazdaságos, valamint cementlapok, kutyűrük, folyamkavics és homok legolcsóbban beszerezhető Krausz Albert cementárúgyárában Debreczen, Kishegyesi-ut 2. Kisállomás mellett. Telefon 307.

Két kopirprés jó állapotban eladó. Cím a kiadóhivatalban.

Bőr

keztük javítását. Tör 11 keztőtől női keztőt alakít a „Szikra” kézimunkaüzlet, Piac-utca 77.

Mész darabos

és oltott, portland-cement, minden építkezési anyag legolcsóbban beszerezhető Singer Lajos Hatvan-utca 71. Telefon 746.

Hencserek,

piús diványok, matracok készen kaphatók Debreczenszky kárpitosnál, Halköz 8.

Libaüzletben

naponta frissen vágott orthodox kóser libahus, tepertő, máj és zsír kapható. Schönwald, Simonffy-u. tizenhat.

Portlandcement,

mész darabosan és olta legolcsóbb napi árban Könyves Tóth Miklós-nál kapható. Hadházi ut 16. Telefon 11-35.

Csapó-

utca 67. Bálint József asztalosnál butorok, konyhaberendezések raktáron.

Írógépek

kellékek, irodat cikkek gépleírások nyomtatványok legolcsóbban

Arató Miklósné
írógép cégnél
Simonffy-u. 2a II.
Telefon: 13-53.

Tűzifa Tégla Cserép

és építkezési anyagok, akác és fülgy műfa jutányos áron kapható „Turul” fakitermelő vállalatnál **Csapó-u. 8.**
Telep: Bőszörmény-ut 2.

Eladó

két kemény politurozott faszekrény, egy falifogas tükörrel. Cím a kiadóhivatalban.

Eladók

cégtábla bódé, padlás-tégla. Timár-utca 11.

Kőrisszilfáronk

fehér szlavoniat kapható a

Fabehozatali és Kereskedelmi R. T. telepén a Gázgyárral szemben. Ugyanott mű bűkk hasábfá van eladó.

Hegedű

regi, kitűnő hangu, százezerért eladó. Cím a kiadóhivatalban.

Templomülés

női és férfi legszebb helyen a kápolnást templomban örök áron eladó. Cím a kiadóhivatalban.

Plüsch

divány, hencser, matrac stb. készen kapható Précz kárpitosnál, Hatvan-utca 41.

KERESLET

Aranyat,

ezüstöt, brilliánsat, zálogcédulát és hamis fogakat veszek legmagasabb napi áron Steiner Mihály, Hatvan-utca 2. szám, I. emelet.

Zongorák,

hegedűk, vonóhangszerek javítását elvállalom Liska, Bethlen-utca 27.

Kovács

és kerékgyártó tanulókat felveszünk. Neuländer kocsigár, Erzsébet-utca 28.

Teljes ural ellátást ad középiskolai tanulóknak természetbeni fizetésért, tanárnő. Modern, egészséges lakás. Zongora, fürdőszoba-használat. Cím a kiadóhivatalban.

Intelligens

zsidó család elvállal iskolás gyermeket I-II. gimn. teljes ellátásra, természetbeni fizetésért. Német nyelv oktatás. Cím a kiadóhivatalban.

Pénztárkezelésben jártas, jóírású kisasszonyt felveszünk. Adorján és Mandel, Király-utca 1.

Intelligens

izr. ural család elvállal 1-2 fűt természetbeni fizetésért. Cím a kiadóhivatalban.

Két

iskolás izraelita fiú vagy leány részére lakást adok. Hatvan-utca 34. szám.

Ügyes

kifűtő fiúk felvételnek. Halmágyi divatárúház.

Iskolai

tanévre teljes ellátásra elfogad izr. ural család két középiskolai tanuló. Külön szoba, zongora-használat. Cím a kiadóhivatalban.

Raktárhelyiséget keresünk

lehetőleg Széchenyi-utca elején. Cím: Friedmann és Asztalos Széchenyi-utca 6.

Statusquo

templomi férfi női párhelyülés kibérelhető. Széchenyi-utca 48.

10-20 drb.

marhára kaszálo legelő kiadó beltelelőn. Cím a kiadóhivatalban.

Modern

négy szobás lakószobát elcserélném 3 szobással csakis piachoz közel. Cím a kiadóhivatalban.

Jegvszedőnk,

rolnizófiu felvételnek, csakis hadirokkantak özegek, árvák jelentkezzenek Uránia igazgatójánál.

Fűszerzakmában

jártas helyi ügynököt felveszünk. Adorján és Mandel, Király-utca 1.

Irodai

teendőkben jártas kisasszony felvételnek. Neuländer Andor kocsigár, Erzsébet-utca 28. szám alatt.

Asztalos

tanuló felvételnek Lusztig műasztalosnál, Deák Ferenc-utca 10. Ugyanott 2 ajtó eladó.

Üzlet

megvételhez társat keresek 5 millió koronával. Cím a kiadóhivatalban.

Kettő

drb. imaszék a Kápolnás utcai izr. templomban eladó. Értekezni Eötvös-utca 4. szám, 2. ajtó.

Kiadó vendéglő.

A Munkás-Olthon vendéglője (Margit-fürdő) kiadó annak a bérlőnek, aki hajlandó a telken építkezni. Feltételek megtudhatók a titkári irodában.

Megbízhatóságáról közismert ügynökségi iroda elfogad mindenféle kereskedelmi, ipari és mezőgazdasági termékek adásvételére megbízásokat. Berkovits ügynökségi iroda, Egyháztér 5. Telefon 14-59.

Gépirónó.

lehetőleg gyorsírásban jártas, felvétetik dr. Kemény ügyvédi iroda, Piac-utca 34.

Fűtőren

fűszerüzlet nagy lakással, elkülönített udvarral 2 pincét, padlást átladok. Megbízottam Berkovits, Egyház-tér 5.

Perlekt

magyar gép- és gyorsírónó, komoly munkakerő, délelőtti alkalmazást keres. Alánlatok „Jó fizetés” jellegére a kiadóhivatalba.

VEGYES

Aranyat,

ezüstöt, brilliánsot a legmagasabb árban vásárol **Kátai** ékszerkeszdező, **Piac-utca 19.** II. em. Telefonhívásra házhöz megy. Telefonszám 624.

Rába

vasalt szekérkerék elpusztíthatatlan, állandó raktár. Riesz Henrik, kocsigár.

Saját

magának ellensége, ha rubázatát nem Sellyei József férfitiszabónál szerzi be. Javítások, újra átalakítva jutányos árban. Péterfia-utca 44.

Legolcsóbban

fest és tisztít Weiss kelmefestő, Arany János-utca 9. Gvász esetén 24 óran belül készülnek.

Telefonok,

csenőök, villamos főzők, vasalókat gyárt. javít. veszek, elad. cserél. Villamos szerelési anyagok, izzó lámpák a legolcsóbb napi árban szerezhetőek be Földvári, Debreczeni I. elektrotechnikai gyárban Debreczen. Széchenyi-utca 55. Telefon 168. Tanuló felvétetik.

Gazdák figyelmébe!

Építsen üreges betonblokkokkal, 50 % kal olcsóbb a tégláépítkezésnél. Gazdasági építkezőknek kiválóan alkalmas. Betonblokk, cserép, kutyűrű és sírkövek a Debreczen-Műkőgyárnál kaphatók.

Sapkakészítés Piac-u. 6.

Kossuth-szoborral szemben. Mindennemű civil sapka legszebben, legolcsóbban készül és készen is kapható a Sapkaüzemben Schönwald és Külövájár-tér 19/A.

Pálalkalmazó fűtők, mosó- és cserustök készíten legolcsóbban Mándoki rézművesnél, Arany János-utca 13. sz. Ócska vöröszet napi áron veszek. Tanuló felveszek.

Ékszerbevaltó

Csapó utca 11 Arany, ezüst, brilliáns és hamis fog beváltás.

Értesítés.

Értesítem a tisztelt közönséget, hogy műhelyemet és lakószobát Miklós-utca 29. sz. alól Arany János-utca 27. sz. alá helyeztem.

Tisztelettel

Gyenes Antal
vizvezetékészrelő.
Telefon 937.

Ugyanott tanulók felvétetnek.

Elsőrendű

berlini sapkakészítés. Mindennemű civilsapkák, gépelt kalapok legzebb kivitelben készítenek. Finom sapkák készíten is kaphatók. Széchenyi-utca 16., keresztépület.

Elektra

elektrotechnikai vállalat. Cégtulajdonos Gold Sándor. — Villanyvilágítás, motorok, csengőberendezéseket, javításokat legjutányosabban készíten. Debreczen. Hatvan-utca 2, I. em. Telefon: 895.

Babi ruha különlegességek!

Dr. HEGEDŰSNÉ
Gyermekdivatvárosban,
SIMONFFY-U. 2.
Gyermekruhavarrást is elvállal.

Lapkihirdő asszony felvétetik lapunk kiadóhivatalában Piac-utca 49.

BURGER ÉS WEINBERGER FATELEPE.

Debreczen, Szoboszlai ut 1. Telefon 11-82.

Legolcsóbb beszerzési forrás faragott és fűrészelt fa, gombrud, deszka, lé, stb. Építési anyagok, cserép, kátrány, fedéllemez stb.

Tűzifa házhöz szállítva megrendelhető.

ŐSZI DIVATKEZTYŰK MEGÉRKEZTEK!

keztük, kötszer és **SCHÖN SÁNDORNÁL** orvosi műszertár. **PIAC-UTCA 14. :: :: TELEFON 11-55.**

BRÁZAV

családi szappan szegénynek-gazdagnak!

BRÁZAV

családi szappan kitűnő minőségű!

BRÁZAV

családi szappan gazdaságos, olcsó!

SZEPLŐ, PATTANÁS ÉS EGYÉB ARCBÁNTALMAK ELLEN HASZNÁLJON KORZÓ „ÉVA” ARCKENŐCSÖT ÉS SZAPPANT!

BESZERZEHETŐ **KORZÓ** DROGUERIÁBAN, **PIAC-UTCA 42.**

MEZŐGAZDASÁGI GÉPRAKTÁR

Új gépraktár

MAGYAR ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁR VEZÉRÜGYNÖKSÉGÉNEK **LERAKATA** **PIAC-UTCA 7. (VECSEI-HÁZ) UDVARBAN** Legolcsóbban és legelőnyösebb fizetési feltételek mellett szállít mindennemű mezőgazdasági gépet.